

Συνοδευτικό Υλικό Διδασκαλίας Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1 Τι είναι το Συνοδευτικό Υλικό Διδασκαλίας (ΣΥΔ), τι στόχο έχει, τι περιλαμβάνει

Το Συνοδευτικό Υλικό Διδασκαλίας (ΣΥΔ) αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τα νέα σχολικά εγχειρίδια.

Η Εισαγωγή αναφέρεται στη σύνδεση του Προγράμματος Σπουδών (2022) με τα νέα διδακτικά πακέτα. Περιλαμβάνει πίνακα με τα Θεματικά Πεδία και τις Θεματικές Ενότητες για το μάθημα της Γλώσσας στη Γ' Δημοτικού, καθώς και σύντομη παρουσίαση των Οδηγών Εκπαιδευτικού.

Το δεύτερο κεφάλαιο εξετάζει τους γενικούς στόχους της Γ' Δημοτικού, καθώς και τους βασικούς στόχους ανά Θεματικό Πεδίο, σύμφωνα με το ΠΣ. Στο ίδιο κεφάλαιο παρουσιάζονται νέες προσεγγίσεις και καινοτομίες που εισάγονται στη Γ' τάξη. Το τρίτο κεφάλαιο περιγράφει τη δομή και την οργάνωση του διδακτικού πακέτου (βιβλία, τεύχη και Ψηφιακό Μαθησιακό Υλικό – ΨΜΑ). Περιλαμβάνει ενδεικτική κατανομή των οκτώ ενοτήτων στο σχολικό έτος, καθώς και συνοπτική παρουσίαση της 1ης ενότητας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά οι οκτώ ενότητες του διδακτικού πακέτου. Το πέμπτο κεφάλαιο αναλύει την παιδαγωγική πλαισίωση του υλικού, με έμφαση στις διαφοροποιημένες δραστηριότητες, τη συνεργατική μάθηση, καθώς και στις διαδικασίες επανάληψης, αυτοαξιολόγησης και αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό.

Το ΣΥΔ ολοκληρώνεται με το έκτο κεφάλαιο, το οποίο περιλαμβάνει τη σχετική βιβλιογραφία, γλωσσάρι όρων και πίνακα με τους τίτλους των ΨΜΑ.

1.2 Από το Πρόγραμμα Σπουδών 2022 στα νέα διδακτικά πακέτα (Βιβλίο Μαθητή, Τετράδιο Εργασιών, Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα, πολλαπλό βιβλίο)

Η μετάβαση από το Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) του 2022 στα νέα διδακτικά πακέτα βασίζεται στη φιλοσοφία των σύγχρονων προσεγγίσεων για τη γλωσσική εκπαίδευση. Η δομή και το περιεχόμενο των νέων διδακτικών πακέτων (Βιβλίο Μαθητή, Τετράδιο Εργασιών και Ψηφιακό Μαθησιακό Υλικό) αντανακλούν τις νέες θεωρήσεις για τον γραμματισμό, την επικοινωνία και τη μαθητοκεντρική μάθηση.

Η Φιλοσοφία των νέων Προγραμμάτων Σπουδών μεταφέρεται στα νέα διδακτικά πακέτα με τους εξής τρόπους:

1. Ολιστική αντιμετώπιση της γλώσσας

Η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως ενιαίο και πολύπλοκο φαινόμενο. Η γλωσσική διδασκαλία δεν ακολουθεί μια γραμμική πορεία αλλά προσεγγίζει τη γλώσσα πολυδιάστατα, μέσα από πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας.

Τα διδασκόμενα γλωσσικά φαινόμενα δεν παρουσιάζονται ως μεμονωμένα στοιχεία. Αντίθετα, συνδέονται οργανικά τόσο με τα υπόλοιπα φαινόμενα της γλώσσας όσο και με διάφορους εξωγλωσσικούς παράγοντες, που συγκροτούν το επικοινωνιακό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται η χρήση της γλώσσας.

2. Διδακτικές προσεγγίσεις και μέθοδοι

A. Προσεγγίσεις περιεχομένου:

- Κειμενοκεντρική προσέγγιση
- Επικοινωνιακή και δομολειτουργική προσέγγιση
- Μεταγνωστική προσέγγιση
- Προσέγγιση γραμματισμών και πολυγραμματισμών
- Αισθητική και κριτική προσέγγιση

B. Προσεγγίσεις εφαρμογής

- Ανακαλυπτική, βιωματική και ομαδοσυνεργατική μάθηση
- Διαφοροποιημένη διδασκαλία

Γ. Μεθοδολογικά εργαλεία και πρακτικές

- Εναλλακτικές και μαθητοκεντρικές δραστηριότητες
- Συνθετικές εργασίες
- Ευέλικτοι τρόποι αξιολόγησης

Τα διδακτικά πακέτα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

1) Το Διδακτικό βιβλίο «Βιβλίο Νεοελληνικής Γλώσσας», το οποίο επιμερίζεται σε τρία τεύχη (BM1, BM2, BM3).

2) Το «Τετράδιο Δραστηριοτήτων Νεοελληνικής γλώσσας [Λεξιλόγιο Γραμματική Ορθογραφία]» / «Τετράδιο Εργασιών», το οποίο επιμερίζεται σε δύο τεύχη (TE1, TE2).

3) Το Συμπληρωματικό ψηφιακό υλικό (Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα - ΨΜΑ), με το οποίο διασυνδέονται τα διδακτικά βιβλία και έχει ως στόχο τον εμπλουτισμό και την καλύτερη αφομοίωση του περιεχομένου τους.

Όλα τα παραπάνω διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της θεσμοθέτησης του πολλαπλού βιβλίου, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα επιλογής διδακτικού βιβλίου για κάθε μάθημα που διδάσκεται στις σχολικές μονάδες της δημόσιας ή ιδιωτικής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

1.3 Πίνακας για Θεματικά Πεδία και Θεματικές Ενότητες

Το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος στο Δημοτικό αναλύεται σε πέντε θεμελιώδεις περιοχές, που καθιστούν σαφείς τους στόχους καθώς και τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, μέσω των προτεινόμενων ενδεικτικών δραστηριοτήτων. Η οργάνωση του περιεχομένου της γλώσσας γύρω από τους πέντε κεντρικούς άξονες (βλ. τον πίνακα που ακολουθεί), οι οποίοι χαρακτηρίζονται εδώ ως Θεματικά Πεδία (ΘΠ), γίνεται τόσο για λόγους μεθοδολογικούς, δηλαδή αναλυτικής εξέτασης των γλωσσικών υποσυστημάτων, όσο και για λόγους διδακτικής αποτελεσματικότητας, καθώς παρέχει τη δυνατότητα εστίασης κάθε φορά σε διαφορετικές πλευρές του φαινομένου, ανάλογα με τους διδακτικούς στόχους που τίθενται. Ο περαιτέρω διαχωρισμός και η εξειδίκευση του περιεχομένου των ΘΠ σε ειδικότερες περιοχές ή Θεματικές Ενότητες (ΘΕ) παρέχει τη δυνατότητα ακριβέστερης αλλά και επαρκέστερης εξέτασης του υλικού, ενώ ταυτόχρονα, επιτρέπει τη συγκεκριμενοποίηση του περιεχομένου των ΘΠ με τη μορφή επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, τα οποία, σε κατάλληλες συνθήκες μπορούν να μετατραπούν και σε μετρήσιμα αποτελέσματα συνδεδεμένα με τις διάφορες μορφές αξιολόγησης.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα Θεματικά Πεδία και οι Θεματικές Ενότητες για τη Γ' Δημοτικού.

Θεματικό Πεδίο 1	Θεματικές Ενότητες
Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες	• Ακρόαση & κατανόηση προφορικού λόγου
	• Παραγωγή προφορικού λόγου
	• Ανάγνωση & κατανόηση γραπτού λόγου
	• Παραγωγή γραπτού λόγου
Θεματικό Πεδίο 2	Θεματικές Ενότητες
Κειμενικοί τύποι - Πολυτροπικότητα	• Περιγραφικά κείμενα
	• Αφηγηματικά κείμενα
	• Κείμενα οδηγιών
	• Πολυτροπικότητα
Θεματικό Πεδίο 3	Θεματικές Ενότητες
Γραμματική περιγραφή	• Φωνολογία /Φωνητική
	• Κλιτική μορφολογία & ορθογραφία
	• Σύνταξη

	<ul style="list-style-type: none"> • Πραγματολογία
Θεματικό Πεδίο 4	Θεματικές Ενότητες
Λεξιλόγιο	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικό λεξιλόγιο, συνάψεις λέξεων, χρήση λεξικού
	<ul style="list-style-type: none"> • Σημασιολογικές σχέσεις
	<ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγικοί μηχανισμοί (παραγωγή-σύνθεση)
	<ul style="list-style-type: none"> • Προέλευση, ετυμολογία, λεξική ορθογραφία
Θεματικό Πεδίο 5	Θεματικές Ενότητες
Ανάγνωση βιβλίων / εκτεταμένων κειμένων	<ul style="list-style-type: none"> • Μορφές και είδη βιβλίων, έντυπων και ψηφιακών (υλικότητα)
	<ul style="list-style-type: none"> • Δομή, περιεχόμενο, γλώσσα και αισθητική του λογοτεχνικού κειμένου, πεζού και ποιητικού

1.4 Οδηγοί εκπαιδευτικού: Σύνοψη αναφορά

Το Πρόγραμμα Σπουδών (2022) υιοθετεί κατά τη διδασκαλία της γλώσσας την ολιστική προσέγγιση, για λόγους όμως μεθοδολογικούς οργανώνει το περιεχόμενό της σε πέντε Θεματικά Πεδία, τα οποία συνοδεύονται ανά θεματικό πεδίο από τον αντίστοιχο Οδηγό Εκπαιδευτικού:

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Θεματικό πεδίο 1: Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες

Ο οδηγός του πρώτου Θεματικού Πεδίου εστιάζει στις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες οι οποίες προσδιορίζονται ως:

(α) Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου

(β) Παραγωγή προφορικού λόγου

(γ) Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου

(δ) Παραγωγή γραπτού λόγου

Ο συγκεκριμένος οδηγός επιδιώκει τη γενική προσέγγιση της έννοιας και του περιεχομένου των γλωσσικών δεξιοτήτων και επισημαίνονται οι επιρροές που δέχεται σήμερα η διδακτική τους από διαχρονικές θεωρητικές προσεγγίσεις και από ποικίλα επιστημονικά πεδία. Οι επιρροές αυτές συνδέονται με παραδείγματα προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και δραστηριοτήτων του ΠΣ μέσω των οποίων τα αποτελέσματα μετασχηματίζονται σε διδακτική πράξη. Ακολούθως, καθεμιά δεξιότητα προσεγγίζεται εξειδικευμένα, με άξονα τα παρακάτω τέσσερα ερωτήματα:

(1) Ποιος είναι ο σκοπός της διδασκαλίας της;

- (2) Σε ποιες περιστάσεις επικοινωνίας ή διαδικασίες εμπλέκονται και εξασκούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες ανά δεξιότητα για την κατάκτηση της αποτελεσματικής χρήσης της γλώσσας;
- (3) Ποιες είναι οι ειδικότερες μεθοδολογικές επισημάνσεις ως προς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα;
- (4) Ποια η διδακτική πλαισίωση κατά τον σχεδιασμό της μάθησης;

Επιμέρους ενδιαφέροντα θέματα που εισάγονται για τη διδασκαλία των γλωσσικών δεξιοτήτων στο ΠΣ και αναπτύσσονται στον ΟΔΕ αποτελούν τα εξής: η ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου, η επιλογή κατάλληλων αποσπασμάτων βίντεο για τη διδασκαλία της πρόσληψης, η διασύνδεση γνωστικών αντικειμένων, η δραστική και καθολική συμμετοχή των παιδιών κατά τις συνομιλιακές διεπιδράσεις στην τάξη ιδίως με στόχους την ανάπτυξη ειδικού λεξιλογίου ή την παραγωγή γραπτού λόγου, η αξιοποίηση του δυναμικού της τάξης προς την κατεύθυνση δημιουργίας ευέλικτης, αυθεντικής περιστασης επικοινωνίας, το «κενό πληροφόρησης», η φύση της συζήτησης, η δόμηση της παραγράφου, η υιοθέτηση τεχνικών της θεατροπαιδαγωγικής μεθόδου, η ενεργοποίηση της φαντασίας, η πολυτροπικότητα ως τρόπος ανάγνωσης και γραφής, ο ψηφιακός εμπλουτισμός, η αβίαστη ανάγνωση και παρουσίαση σε ακροατήριο, η συλλογική αναθεώρηση ενός τελικού γραπτού προϊόντος.

Στον συγκεκριμένο ΟΔΕ γίνεται, επίσης, αναφορά στον τρόπο αξιολόγησης των προσληπτικών και παραγωγικών δεξιοτήτων και παρατίθενται παραδείγματα με έργα αξιολόγησης ως αναπόσπαστο τμήμα της γλωσσικής διδασκαλίας που θα εξασφαλίζουν στον/στην εκπαιδευτικό άμεση πληροφόρηση για το έργο του/της, για τους τρόπους αποτίμησης της προόδου των μαθητών/τριών και για τη διακρίβωση της αποτελεσματικής επικοινωνίας.

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Θεματικό πεδίο 2: Κειμενικοί τύποι και πολυτροπικότητα

Ο ΟΔΕ που εντάσσεται στο Θεματικό Πεδίο 2 με τίτλο *Κειμενικοί τύποι και Πολυτροπικότητα* αφορά τη μελέτη και διδασκαλία των κειμένων στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στην περίπτωση της διδασκαλίας των κειμένων, οι επιμέρους θεματικές ενότητες εδράζονται σε δύο άξονες: σε αυτόν που αφορά τη μελέτη διακριτών κειμενικών τύπων και σε αυτόν που εξετάζει, στο πλαίσιο μίας πολυτροπικής ανάλυσης, τη συνεισφορά ποικίλων σημειωτικών τρόπων στην οργάνωση και μετάδοση του μηνύματος.

Η επεξεργασία διαφορετικών κειμενικών τύπων συνδέεται με την επιτέλεση βασικών επικοινωνιακών και κοινωνικών διεργασιών. Έτσι, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών και μαθητριών να περιγράφουν, να αφηγούνται, να εξηγούν φαινόμενα, να επιχειρηματολογούν και να κατανοούν κείμενα με οδηγίες ή κανόνες.

Ο δεύτερος άξονας αναφέρεται στην έννοια της πολυτροπικότητας και δίνει έμφαση στην καλλιέργεια δεξιοτήτων *οπτικού γραμματισμού*, ώστε τα παιδιά να κατανοούν κριτικά, να ερμηνεύουν και να παραγάγουν κείμενα που συνδυάζουν λεκτικές και οπτικές πληροφορίες.

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Θεματικό πεδίο 3: Γραμματική περιγραφή

Ο Οδηγός Εκπαιδευτικού του τρίτου Θεματικού πεδίου, αφορά στον τομέα της Γραμματικής/Σύνταξης. Αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, ένα θεωρητικό για τη διδασκαλία της γραμματικής, ένα για την περιγραφή της γραμματικής στο νέο πρόγραμμα σπουδών, ένα πρακτικό με προτάσεις για την εφαρμογή της θεωρίας και ένα σχετικό με την αξιολόγηση.

Σκοπός της διδασκαλίας της Γραμματικής της μητρικής γλώσσας στο Δημοτικό είναι η συνειδητοποίηση της λειτουργίας της γλώσσας ως συνολικού μηχανισμού, αποτελούμενου από επιμέρους επίπεδα (όπως το φωνολογικό, το μορφολογικό, το σημασιολογικό, το συντακτικό, το πραγματολογικό), των οποίων τα στοιχεία αλληλεξαρτώνται και αλληλεπιδρούν για τη δημιουργία και την κατανόηση των μηνυμάτων.

Η συνειδητοποίηση/επίγνωση του γλωσσικού συστήματος είναι απαραίτητη για την έκφραση της γλωσσικής δημιουργικότητας, την κατάκτηση της ανάγνωσης, της γραφής και της ορθογραφίας, την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων με ποιοτικά χαρακτηριστικά, μεταξύ των οποίων περισσότερο ωφελούμενη είναι η διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου.

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Θεματικό πεδίο 4: Λεξιλόγιο

Ο Οδηγός Εκπαιδευτικού του τέταρτου Θεματικού πεδίου, αφορά στον τομέα του Λεξιλογίου. Αποτελείται από τρία κεφάλαια, εκ των οποίων το πρώτο είναι θεωρητικό για τη διδασκαλία του λεξιλογίου. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι Θεματικές Ενότητες που έχουν συμπεριληφθεί στο ΠΣ 2022, σε σχέση με το ΘΠ Λεξιλόγιο, και στο τρίτο δίνεται η διδακτική μεθοδολογία καθώς και ένας προτεινόμενος διδακτικός σχεδιασμός.

Ο τομέας του Λεξιλογίου εξετάζει τα γλωσσικά στοιχεία από την πλευρά του περιεχομένου, δηλαδή τις σημασίες που διαθέτουν ή αποδίδουν οι ποικίλες μορφές της γλώσσας. Οι λέξεις, στην ανθρώπινη μνήμη, είναι συγκεντρωμένες γύρω από άξονες, των οποίων η φύση είναι άλλοτε μορφική και άλλοτε σημασιακή. Η οργάνωση αυτή συνθέτει το λεξιλογικό σύστημα.

Οδηγός Εκπαιδευτικού για το Θεματικό πεδίο 5: Ανάγνωση βιβλίων / εκτεταμένων κειμένων

Ο Οδηγός Εκπαιδευτικού του πέμπτου Θεματικού πεδίου, αφορά στον τομέα της Ανάγνωσης βιβλίων / εκτεταμένων κειμένων. Αποτελείται από έξι κεφάλαια, ένα θεωρητικό για τη Λογοτεχνία στο Δημοτικό Σχολείο, ένα για τις στρατηγικές ενθάρρυνσης της φιλιαναγνωσίας στο σχολείο, ένα για τη Λογοτεχνία στο Πρόγραμμα Σπουδών Γλώσσας Δημοτικού και ένα σχετικό με την αξιολόγηση. Τέλος, περιλαμβάνεται κεφάλαιο στο οποίο παρουσιάζεται παράδειγμα αξιοποίησης λογοτεχνικού βιβλίου στο πλαίσιο της σχολικής τάξης, καθώς και κεφάλαιο με δράσεις φιλιαναγνωσίας σε πολυπολιτισμικά σχολικά περιβάλλοντα.

Κεφάλαιο 2: Βασικοί στόχοι Γ΄τάξης

2.1 Γενικοί στόχοι της Γ΄τάξης σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών

Στο Πρόγραμμα Σπουδών 2022 οι γενικοί στόχοι δίνονται ανά θεματικό πεδίο και ανά θεματική ενότητα με τη μορφή σαφών επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που συνδέονται με προτεινόμενες ενδεικτικές δραστηριότητες.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:	
ΘΠ1. Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες	

1.1 Ακρόαση & κατανόηση προφορικού λόγου	
<ul style="list-style-type: none"> · Να εντοπίζουν πληροφορίες που αναφέρονται ρητά μέσα σε αφηγηματικό κείμενο. · Να επισημαίνουν σε προφορικές συνομιλίες τρόπους διατύπωσης ερωτήσεων και απαντήσεων, διόρθωσης ή αναδιατύπωσης, αιτήματος διευκρινίσεων. · Να κάνουν υποθέσεις για τις προθέσεις των συνομιλητών/-τριών. · Να διαχωρίζουν σε μια ομιλία / ανακοίνωση διαισθητικά την πληροφορία από το σχόλιο. 	<ul style="list-style-type: none"> · Ακρόαση ηχογραφημένων κειμένων (λογοτεχνικών αποσπασμάτων, μύθων, παραμυθιών) και συμπλήρωση φύλλου εργασίας όπου ζητείται εντοπισμός πληροφοριών που αφορούν στα πρόσωπα και στη δράση τους, στους τόπους και στις μετακινήσεις, στους χρόνους, στα αντικείμενα κ.λπ. · Ακρόαση συνομιλίας των μελών μιας οικογένειας για την επιλογή του τόπου των διακοπών τους. Επισήμανση και καταγραφή από τους/τις μαθητές/-τριες των τρόπων που τίθενται οι ερωτήσεις και δίνονται απαντήσεις, ανάλογα με το ποιος/-α μιλάει, σε ποιον/-α απευθύνεται και σε τι αποσκοπεί. · Ακρόαση ανακοίνωσης του/της διευθυντή/-ριας του σχολείου ή αποσπάσματος ενημερωτικής εκπομπής και εντοπισμός των πληροφοριών (τι έγινε, πότε και πώς συνέβη, ποιοι ήταν παρόντες). · Αναζήτηση μη πληροφοριακών στοιχείων (απόψεων, κρίσεων, συναισθημάτων κ.ά.) και συζήτηση για τον τρόπο αναγνώρισής τους.
1.2 Παραγωγή προφορικού λόγου	
<ul style="list-style-type: none"> · Να παράγουν προφορικά κείμενα με πληρότητα πληροφοριών, σαφήνεια και οργάνωση, που να ανταποκρίνονται σε δεδομένο επικοινωνιακό πλαίσιο, σεβόμενοι/-ες τον χρόνο που έχει προσδιοριστεί. · Να διατυπώνουν ερωτήσεις και απαντήσεις, να ζητούν διευκρινίσεις, να αναδιατυπώνουν τις απαντήσεις τους, με βάση όσα ακροώνται. · Να παρουσιάζουν μια μικρή εργασία στην τάξη, με ρέοντα λόγο, ακολουθώντας την προβλεπόμενη δομή και το χρονικό πλαίσιο. · Να παράγουν αυθόρμητο προφορικό λόγο αξιοποιώντας τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους (στο πλαίσιο θεατρικών και κιναισθητικών δραστηριοτήτων). 	<ul style="list-style-type: none"> · Περιγραφή ενός συμβάντος της επικαιρότητας ή της σχολικής ζωής σε 3', ύστερα από ολιγόλεπτη προετοιμασία του/της μαθητή/-τριας. Μετά την περιγραφή ενδεχόμενη διατύπωση διευκρινιστικών ερωτήσεων από το μαθητικό κοινό. · Με αφορμή ένα θέμα της διδακτικής ενότητας, οι μαθητές/-τριες σε ομάδες αναπαριστούν διαλόγους όπου ζητούν και δίνουν πληροφορίες, π.χ. παιχνίδι ρόλων για τη διοργάνωση ενός ταξιδιού. · Εργασία λαογραφικού περιεχομένου για τον τόπο καταγωγής των μαθητών/-τριών και στοιχεία του πολιτισμού τους. Προφορική παρουσίαση με τη βοήθεια προγράμματος παρουσίασης ή αυθεντικού φωτογραφικού υλικού. Συζήτηση για την πολιτισμική ποικιλία. · Στο πλαίσιο της διδακτικής ενότητας και με αφορμή κάποιο κείμενο πεζού ή ποιητικού λόγου ή μια εικόνα, αξιοποίηση θεατρικών τεχνικών, όπως «πάγωμα εικόνας», «παιχνίδια ρόλων» κ.ά.
1.3 Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου	
<ul style="list-style-type: none"> · Να διαβάζουν μεγαλόφωνα αποδίδοντας τον σωστό επιτονισμό, σύμφωνα με τα 	<ul style="list-style-type: none"> · Από κοινού ανάγνωση ενός βιβλίου στη βιβλιοθήκη του σχολείου. Παιχνίδι ρόλων «Κριτική Επιτροπή για τον Καλύτερο

<p>σημεία στίξης και το νόημα του κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να διαβάζουν σιωπηλά και να εντοπίζουν το επικοινωνιακό πλαίσιο (θέμα, πομπός, αποδέκτης, σκοπός) με βάση τον τύπο και το είδος του κειμένου. · Να ανταποκρίνονται επαρκώς σε ερωτήσεις κατανόησης κειμένου. · Να διακρίνουν τις παραγράφους ενός κειμένου από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους συσχετίζοντάς τες με την εναλλαγή νοήματος. 	<p>Αναγνώστη». Διαισθητικά, προσδιορισμός των κριτηρίων αξιολόγησης από τους/τις μαθητές/-τριες. · Σιωπηλή ανάγνωση κειμένου της διδακτικής ενότητας και αξιοποίηση της πρότερης συζήτησης στην τάξη για εστίαση στον τύπο του κειμένου, στο θέμα του, στον σκοπό, στον/στη συγγραφέα, στους/στις αποδέκτες/-τριες κ.λπ. Αξιοποίηση της προϋπάρχουσας γνώσης για τους τύπους κειμένων.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Αρίθμηση των παραγράφων του κειμένου της διδακτικής ενότητας και συζήτηση για την αλλαγή νοήματος σε κάθε παράγραφο και για την εξελικτική πορεία της ιστορίας με τη βοήθεια των παραγράφων. · Αντιστοίχιση έτοιμων πλαγιότιτλων με τις παραγράφους του κειμένου.
---	---

1.4 Παραγωγή γραπτού λόγου

<ul style="list-style-type: none"> · Να γράφουν καθ' υπαγόρευση παραγράφους και μικρά κείμενα. · Να οργανώνουν ένα βασικό σχεδιάγραμμα πριν τη συγγραφή ενός κειμένου. · Να συντάσσουν ένα ολοκληρωμένο κείμενο χωρίζοντάς το σε παραγράφους, με την αξιοποίηση του σχεδιαγράμματος. · Να διατυπώνουν ελεύθερα τις σκέψεις και την κρίση τους γραπτώς πάνω σε θέματα που τους/τις αφορούν (π.χ. προσωπική, σχολική, κοινωνική ζωή). · Να γράφουν μια παράγραφο, ατομικά ή ομαδικά, αναπτύσσοντας ελεύθερα τη θεματική πρόταση που έχουν προσδιορίσει στην τάξη. · Να αντιγράφουν τα αναθεωρημένα γραπτά τους ορθογραφημένα, με ακρίβεια και ευανάγνωστη γραφή τηρώντας όλες τις συμβάσεις του γραπτού λόγου και της δομής του κειμένου (π.χ. παραγραφοποίηση). 	<ul style="list-style-type: none"> · Εξάσκηση στη σύνδεση προφορικού-γραπτού λόγου μέσω υπαγόρευσης κειμένου ή γενικά σχολικού λόγου (π.χ. κανόνων, μαθηματικών προβλημάτων, συμπερασμάτων). Έλεγχος της ορθογραφίας και των συμβάσεων του γραπτού λόγου. · Επιλογή θέματος με βάση τη διδακτική ενότητα. Καταιγισμός ιδεών, δημιουργία σχεδιαγράμματος με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού. Ομαδική συγγραφή του κειμένου σε παραγράφους, βάσει του σχεδιαγράμματος. · Με αφορμή ένα ζήτημα της σχολικής ζωής, κάθε μαθητής/-τρια εκθέτει ελεύθερα τη σκέψη και την κρίση του/της σε μια σύντομη παράγραφο. Διαβάζουν τα κείμενά τους στην τάξη και ομαδοποιούν τις διαφορετικές απόψεις που διατυπώθηκαν. Οι μαθητές/-τριες που είχαν την ίδια άποψη δημιουργούν μια νέα ομάδα που συντάσσει ένα ενιαίο κείμενο. · Δημιουργία ημερολογίου σχολικής ζωής όπου οι μαθητές/-τριες, ύστερα από συζήτηση, καταγράφουν γεγονότα ή θέματα που προκύπτουν, καθώς και τις σκέψεις/συναισθήματά τους. · Δημιουργία ατομικού φακέλου, όπου κάθε μαθητής/-τρια συγκεντρώνει την αρχική και την τελική εκδοχή του κειμένου που έχει παραγάγει.
--	--

ΘΠ2: Κειμενικοί τύποι και πολυτροπικότητα

2.1 Περιγραφικά κείμενα

<ul style="list-style-type: none"> · Να αναγνωρίζουν τα περιγραφικά κείμενα από τα δομικά στοιχεία τους (αρχική παρουσίαση, 	<ul style="list-style-type: none"> · Σύγκριση περιγραφικών κειμένων ίδιας θεματικής (π.χ. περιγραφές προσώπων, χώρων) και εντοπισμός ομοιοτήτων και
--	--

<p>πληροφορίες και λεπτομέρειες, σκέψεις και συναισθήματα).</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να εντοπίζουν τα γλωσσικά μέσα μιας περιγραφής, όπως ρήματα συνδετικά και αισθήσεως, ουσιαστικά και επίθετα (μεγεθυντικά και υποκοριστικά), φράσεις με προθετικά σύνολα, επιρρήματα κ.ά. · Να συντάσσουν περιγραφικά κείμενα με τη χρήση κατάλληλων δομικών και γλωσσικών μέσων προσαρμοσμένων στην περίπτωση επικοινωνίας. 	<p>διαφορών της δομής και των δομικών στοιχείων της περιγραφής.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Εμπλουτισμός με ποικίλα γλωσσικά μέσα (ποικιλία ρημάτων, επιθέτων, επιρρημάτων) ενός απλού περιγραφικού κειμένου, το οποίο μπορεί να συνοδεύεται από εικόνα. · Περιγραφή από τους/τις μαθητές/-τριες οικείου χώρου (π.χ. το σχολείο μου), ακολουθώντας τη χωρική συσχέτιση, με διατύπωση βιωμάτων και συναισθημάτων, στο πλαίσιο των διασχολικών σχέσεων με ελληνικά σχολεία του εξωτερικού.
<p>2.2 Αφηγηματικά κείμενα</p>	
<ul style="list-style-type: none"> · Να αναγνωρίζουν τα αφηγηματικά κείμενα από τα δομικά στοιχεία τους (ήρωες, χώρος, χρόνος, συμβάντα/επεισόδια κ.ά.) και τη δομή της αφήγησης (άξονας του χρόνου). · Να εστιάζουν στα γλωσσικά μέσα που συνθέτουν μια αφήγηση και να κατανοούν τη λειτουργία τους (ρήματα δράσης, χρόνοι, περιγραφικά ουσιαστικά και επίθετα). · Να συντάσσουν αφηγηματικό κείμενο πραγματικό ή φανταστικό, με αφορμή ένα βίωμα ή ένα ερέθισμα, στο πλαίσιο της θεματικής ενότητας. 	<ul style="list-style-type: none"> · Τοποθέτηση σε σειρά ανακατεμένων παραγράφων αφηγηματικού κειμένου, με βάση τη χρονική / λογική τους αλληλουχία. · Εντοπισμός των γλωσσικών μέσων μιας αφήγησης. Σύγκριση αφηγήσεων ίδιας θεματικής μεταξύ τους και συγκέντρωση ομοιοτήτων και διαφορών (π.χ. μυθολογικές αφηγήσεις, παραμύθια, βιοματικές ιστορίες, ανέκδοτα). · Συγγραφή μικρής ιστορίας από τους/τις μαθητές/-τριες, στο πλαίσιο της δημιουργικής γραφής, έχοντας ως βάση ένα μόνο στοιχείο, π.χ. μία εικόνα, έναν τίτλο ταινίας, ένα τραγούδι, έναν χάρτη.
<p>2.3 Κείμενα οδηγίων</p>	
<ul style="list-style-type: none"> · Να εντοπίζουν τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά ενός κειμένου οδηγίων. · Να συντάσσουν ομαδικά στην τάξη ένα σύντομο κείμενο οδηγίων, το οποίο εμπλουτίζουν και με πολυτροπικά στοιχεία. 	<ul style="list-style-type: none"> · Αξιοποίηση διαγραμμάτων ροής για την οργάνωση των οδηγίων ενός επιτραπέζιου παιχνιδιού. Τοποθέτηση των οδηγίων σε σειρά και προφορική παρουσίαση του παιχνιδιού στην τάξη. · Δημιουργία ψηφιακής ή έντυπης αφίσας (με κείμενο οδηγίων και εικόνες) για την καθοδήγηση της σχολικής κοινότητας στη φροντίδα των φυτών του σχολείου ή την καθαριότητα του προαυλίου. Ανάρτηση της αφίσας στο ιστολόγιο του σχολείου.
<p>2.4 Πολυτροπικότητα</p>	
<ul style="list-style-type: none"> · Να προσδιορίζουν τη λειτουργία των σημειωτικών πόρων: εικόνα, χρώμα, γραμματοσειρές, διαστήματα, υπογραμμίσεις κ.ά. για τη μετάδοση του μηνύματος με έντυπο ή ψηφιακό μέσο. 	<ul style="list-style-type: none"> · Εντοπισμός της σύνδεσης των σημειωτικών πόρων διαφορετικών πολυτροπικών κειμένων με τον τύπο, το είδος κειμένου και την περίπτωση επικοινωνίας. Συζήτηση σε ομάδες και δημιουργία αντίστοιχων πολυτροπικών

<ul style="list-style-type: none"> · Να παρατηρούν διάφορα είδη πολυτροπικών κειμένων, να τα συγκρίνουν μεταξύ τους διακρίνοντάς τα από τα μονοτροπικά. 	<p>κειμένων (π.χ. διαφήμιση, ανακοίνωση σε έντυπη και ψηφιακή μορφή).</p> <ul style="list-style-type: none"> · Συλλογή πολυτροπικών κειμένων, όπως χάρτες, λίστες, πινακίδες, πίνακες δρομολογίων και ομαδοποίησή τους με βάση το επικοινωνιακό τους πλαίσιο και την προθετικότητα τους (Πού συναντάμε τα κείμενα αυτά; Τι πληροφορίες μας δίνουν;).
<p>3. Γραμματική περιγραφή</p>	
<p>3.1 Φωνολογία / Φωνητική</p>	
<ul style="list-style-type: none"> · Να εκφέρουν προφορικό λόγο σε επικοινωνιακή περίσταση υιοθετώντας τον κατάλληλο επιτοπισμό, ένταση και ρυθμό. · Να προφέρουν ορθά τα συμφωνικά συμπλέγματα σε πολυσύλλαβες λέξεις κατά τη ροή της ανάγνωσης. · Να τοποθετούν λέξεις σε απόλυτη αλφαβητική σειρά. · Να κάνουν κατάτμηση των λέξεων σε συλλαβές και να χαρακτηρίζουν τις λέξεις ανάλογα με τον αριθμό των συλλαβών (μονοσύλλαβες, δισύλλαβες κ.λπ.). · Να αντιλαμβάνονται τα φαινόμενα συνεκφοράς σε επίπεδο φράσης (π.χ. την Πέμπτη [tibemti]/[timbemti]) και τα φαινόμενα αποκοπής φωνήεντος (π.χ. να 'χει), χωρίς εστίαση στην ορολογία, κατά την ανάγνωση και τη γραφή. 	<ul style="list-style-type: none"> · Ηχογράφιση από τον/την εκπαιδευτικό ομιλίας των μαθητών/-τριών σε διαφορετικά ρυθμικά σχήματα (πολύ γρήγορη, πολύ αργή, σιγανή, δυνατή, με μεγάλες παύσεις, χωρίς παύσεις). Συζήτηση με τα παιδιά για την κατάλληλη ροή. Εξάσκηση των μαθητών/-τριών στην εκφορά του λόγου. · Εξάσκηση με τα συμφωνικά συμπλέγματα 2-3 συμφώνων σε οικείες και μη οικείες λέξεις. · Η σειρά των επωνύμων των μαθητών/-τριών έχει ανακατευτεί. Θα πρέπει μόνοι/-ες τους να τα βάλουν στη σωστή σειρά. · Ομαδοποίηση λέξεων της θεματικής ενότητας σε μονοσύλλαβες, δισύλλαβες, τρισύλλαβες και πολυσύλλαβες, και τοποθέτησή τους σε κουτιά με τις αντίστοιχες κατηγορίες λέξεων. · Ηχογράφιση σύντομου συνεχούς προφορικού λόγου και εντοπισμός φράσεων που εμπεριέχουν φαινόμενα συνεκφοράς. Γραπτή απόδοση των φράσεων με βάση τις συμβάσεις του γραπτού λόγου.
<p>3.2 Κλιτική μορφολογία & ορθογραφία</p>	
<p>Ρήμα</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να σχηματίζουν μορφολογικά ρηματικούς τύπους της οριστικής στις τρεις χρονικές βαθμίδες, στο εξακολουθητικό και συνοπτικό ποιόν ενεργείας στην ενεργητική και την παθητική φωνή και να συνειδητοποιούν τη διαφορά ως προς τη θεώρηση της πράξης. · Να σχηματίζουν μορφολογικά τους τύπους του συντελεσμένου ποιού ενεργείας, Παρόν Συντελεσμένο (Παρακείμενος), στην ενεργητική φωνή (εστίαση σε ρήματα βασικού λεξιλογίου α' και β' συζυγίας) με το βοηθητικό ρήμα 	<ul style="list-style-type: none"> · Χωρισμός σε ομάδες και επιλογή ενός είδους μετασχηματισμού του κειμένου (είτε στον άξονα του χρόνου είτε στον άξονα του ποιού ενεργείας). Συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης για τις δυνατότητες μετατροπής και τους περιορισμούς. · Κατασκευή από τους/τις μαθητές/-τριες καταλόγων συχνόχρηστων ρημάτων, ομαλών και μη, ανεύρεση του άκλιτου ρηματικού τύπου τους από το συνοπτικό ποιόν ενεργείας και ένταξη σε προτάσεις (π.χ. απαντάω→ απάντησα→ απαντήσει→ Έχω απαντήσει σωστά στις ερωτήσεις). Παρατήρηση για τους μη ομαλούς σχηματισμούς (π.χ. τρώω→ έφαγα→ φάει→ Είχαμε φάει σ' αυτό το εστιατόριο). · Αναλογικοί σχηματισμοί προτάσεων από το παρόν στο συντελεσμένο παρόν, π.χ. Παίζουμε

<p>«έχω» και τον άκλιτο ρηματικό τύπο</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να σχηματίζουν την άκλιτη μετοχή και να τη χρησιμοποιούν σε προτάσεις για να εξειδικεύουν τον τρόπο επιτέλεσης μιας ενέργειας (π.χ. Μιλούσε γελώντας). <p>Ουσιαστικό</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να σχηματίζουν τα τρικατάληκτα ουσιαστικά, όπως «ο γέρος», «ο καλόγερος», «ο αδερφός», «η λεωφόρος» . · Να διακρίνουν το θέμα από την κατάληξη (κατάτμηση). <p>Επίθετα</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να σχηματίζουν τριγενή και δικατάληκτα/τρικατάληκτα επίθετα, όπως «όμορφος, -η, -ο», «ωραίος, -α, -ο», «μέτριος, -α, -ο». · Να χρησιμοποιούν το επίθετο «πολύς». · Να σχηματίζουν τα ομαλά παραθετικά των επιθέτων. · Να εστιάζουν στα χαρακτηριστικά του επιθέτου και στη συμφωνία του με το προσδιοριζόμενο ουσιαστικό, π.χ. «μεγάλος δρόμος», «ωραία ημέρα», «μέτριο αποτέλεσμα». · Να σχηματίζουν τα απόλυτα και τα τακτικά αριθμητικά επίθετα και να τα χρησιμοποιούν σε λειτουργικά κείμενα. <p>Αντωνυμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να συνειδητοποιούν τον μορφολογικό σχηματισμό των κτητικών, δεικτικών, αυτοπαθών αντωνυμιών και να τον συνδέουν με τον συντακτικό τους ρόλο. <p>Ορθογραφία</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να γράφουν ορθογραφημένα: <ul style="list-style-type: none"> - τα κλιτικά μορφήματα των ρημάτων με έμφαση στα πρόσωπα των δύο φωνών που ομοηχούν (ντύνουμε, ντύνετε – ντύνομαι, ντύνεται). - τα ρήματα που τελειώνουν σε -ώνω, -ίζω, -αίνω, -άβω, -εύω και τις βασικές τους εξαιρέσεις 	<p>Μονόπολη / Έχουμε παίξει Μονόπολη. Σχεδιασμός πλαισιωμένης δραστηριότητας.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Κατηγοριοποίηση ρημάτων α΄ και β΄ συζυγίας και παρατήρηση του τρόπου σχηματισμού της άκλιτης μετοχής τους. Ένταξη των μετοχών σε προτάσεις που αναδεικνύουν τον τρόπο επιτέλεσης μιας ενέργειας. · Ασκήσεις μορφολογικής επίγνωσης συνδυασμού θεμάτων με καταλήξεις και ένταξη σε προτάσεις ή μικρά κείμενα για να αναδεικνύεται ο συντακτικός ρόλος των πτώσεων. · Άσκηση μορφολογικής επίγνωσης: Δίνονται κλιτοί τύποι μιας λέξης και γίνεται παρατήρηση και εντοπισμός του όμοιου μέρους τους, το οποίο συνιστά το θέμα. · Άσκηση μορφολογικής επίγνωσης για τον σχηματισμό τους, σε σύνδεση με ουσιαστικά. Ένταξη σε προτάσεις ή κείμενα. · Άσκηση με σύγκριση ιδιοτήτων αντικειμένων και ατόμων για τη συνειδητοποίηση της λειτουργίας των παραθετικών στον λόγο. · Κατασκευή ενός τροχού με δείκτη που περιλαμβάνει τα άρθρα στα τρία γένη και σε όλες τις πτώσεις. Αναγραφή επιθέτων σε καρτέλες και σχηματισμός από μαθητή/ -τρια του κατάλληλου τύπου του επιθέτου, ανάλογα με το άρθρο που κάθε φορά θα δείχνει ο δείκτης του τροχού. Επιλογή στη συνέχεια ενός ουσιαστικού και συνδυασμός του με το επίθετο, ώστε να δημιουργείται φράση. · Καταγραφή των ονομάτων των μαθητών/ -τριών και της σειράς διάκρισής τους σε σχολικούς αθλητικούς αγώνες. Πλαισίωση με μικρό κείμενο και ανάρτησή του στην ιστοσελίδα του σχολείου. · Δημιουργία στοχευμένων ορθογραφικών ασκήσεων με παιγνιώδη χαρακτήρα (π.χ. συμπλήρωση, πολλαπλής επιλογής, κρυπτόλεξα, σταυρόλεξα) αξιοποιώντας τις λειτουργίες της e -me content . · Παρατήρηση ρημάτων που τελειώνουν σε -ίζω. Αναζήτηση των κοινών τους στοιχείων. Αντιστοίχιση του θέματος του ρήματος με την κατάλληλη (δίνονται σε στήλες) . · Εντοπισμός σε κείμενο και διάκριση του επιρρήματος «πολύ» (παίξαμε πολύ) από το επίθετο «πολύ» (πολύ παιχνίδι)/ «πολλή» (πολλή όρεξη), συζήτηση για τις διαφορές στη χρήση τους και εφαρμογή σε άλλα παραδείγματα .
--	--

<ul style="list-style-type: none"> - τα συχνόχρηστα και μη ομαλά ρήματα στο Παρελθόν Συνοπτικό, π.χ. «είπα», «ήρθα», «είδα» - τα ουδέτερα ουσιαστικά σε - ο και - ι στον ενικό και πληθυντικό αριθμό και τις βασικές τους εξαιρέσεις π.χ. «βράδυ», «δάκρυ» - το επίρρημα «πολύ» - τα εθνικά ονόματα και τα παραγόμενα επίθετά τους (π.χ. Έλληνας -ελληνικός) - τα επίθετα που τελειώνουν σε -ινος, -ικος, -ιμος και τις βασικές τους εξαιρέσεις, π.χ. φτωχινός, δανεικός. · Να κατανοούν συμβάσεις του γραπτού λόγου και να χρησιμοποιούν τα διαλυτικά, την απόστροφο, το ενωτικό εντοπίζοντας τη λειτουργία τους. · Να αποδίδουν τον δεύτερο τόνο σε μια λέξη κατά τη συνεκφορά της σε φράση (π.χ. τον φάκελό μου) . · Να γνωρίζουν τη χρήση του τελικού - ν . 	<ul style="list-style-type: none"> · Αναγραφή λέξεων του κειμένου σε καρτέλες χωρίς τόνο ή/και διαλυτικά. Μεγαλόφωνη ανάγνωση των λέξεων με όλους τους πιθανούς τρόπους, τοποθέτηση των κατάλληλων σημείων και εκ νέου ανάγνωσή τους.
---	--

3.3 Σύνταξη

<ul style="list-style-type: none"> · Να συντάσσουν προτάσεις ποικίλων δομών αξιοποιώντας τις γραμματικές κατηγορίες και τους μορφολογικούς τύπους που έχουν διδαχθεί. · Να παρατηρούν τις μορφολογικές μεταβολές των όρων στο πλαίσιο του συντακτικού τους ρόλου (λειτουργία των πτώσεων). · Να συνειδητοποιούν ότι οι θέσεις των όρων στην πρόταση μεταβάλλονται σύμφωνα με την εστίαση του νοήματος. · Να εντοπίζουν τον ρόλο του αντικείμενου στην πρόταση και να συντάσσουν προτάσεις με ή χωρίς αντικείμενο (μεταβατικά, αμετάβατα ρήματα). · Να σχηματίζουν προτάσεις που δηλώνουν σύγκριση και παρομοίωση. <p>Προθέσεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Σχήμα συντακτικής δομής πλήρους πρότασης. Εμπλουτισμός των προτάσεων των μαθητών/τριών με δομικά στοιχεία που απουσιάζουν. · Μελέτη προτασιακών δομών όπως: «Ο σκύλος κυνηγάει τη γάτα», «Η γάτα κυνηγάει τον σκύλο». Παρατήρηση των πτώσεων και εντοπισμός της λειτουργίας τους. Δημιουργία νέων παραδειγμάτων. · Επιλογή προτάσεων από το κείμενο και αλλαγή της σειράς των όρων τους, π.χ. «Ο/Η μαθητής/-τρια διαβάζει» . / «Διαβάζει ο/η μαθητής/ -τρια». Υποβολή ερωτήσεων όπως «Ποιος/ - α διαβάζει;», «Τι κάνει ο/η μαθητής/ -τρια;» και αντιστοίχισή τους με μία απάντηση, ανάλογα με την εστίαση. Στη συνέχεια δημιουργία νέων παραδειγμάτων σε δεδομένα επικοινωνιακά πλαίσια. · Εντοπισμός ρημάτων με αντικείμενο ή χωρίς, μέσα σε κείμενα της διδακτικής ενότητας. Παρατήρηση των συντακτικών τους διαφορών και ομαδοποίηση σε μεταβατικά και αμετάβατα.
---	---

<ul style="list-style-type: none"> · Να εντοπίζουν διαισθητικά τις προθέσεις και να τις συνδέουν με το κατάλληλο συντακτικό περιβάλλον. <p>Επιρρήματα</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να εντοπίζουν σε προτάσεις τα επιρρήματα χρόνου, τόπου, τρόπου και ποσού, να κατανοούν τη λειτουργία τους και να τα χρησιμοποιούν αποτελεσματικά στον λόγο τους. <p>Σύνδεσμοι</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να συνειδητοποιήσουν τον συνδετικό ρόλο που επιτελούν οι σύνδεσμοι (παρατακτικοί, υποτακτικοί) και να τους χρησιμοποιούν σε σύνθετες προτάσεις. <p>Δευτερεύουσες προτάσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να γνωρίσουν διαισθητικά ότι κάποια ρήματα, ανάλογα με τη σημασία τους, δέχονται συμπλήρωμα μία άλλη πρόταση (ειδικές, βουλευτικές και ενδοιαστικές προτάσεις) χωρίς εστίαση στην ορολογία (π.χ. νομίζω ότι, επιθυμώ να, φοβάμαι μήπως). <p>Σημεία στίξης</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να αποδίδουν τα σημεία στίξης που έχουν μάθει, και το κόμμα, κατά την ανάγνωση. · Να τοποθετούν τα κατάλληλα σημεία στίξης σε προτάσεις και κείμενα, σύμφωνα με τη συντακτική δομή και το νόημά τους. 	<ul style="list-style-type: none"> · Ανάδειξη του ρόλου της πρόθεσης στην πρόταση. Επιλογή προτάσεων από το κείμενο της διδακτικής ενότητας. Παρατήρηση των προθέσεων από τους/τις μαθητές/-τριες και καταγραφή τους. Συνειδητοποίηση ότι το νόημά τους προκύπτει από τη σύνδεσή τους με ουσιαστικά μαζί με τα οποία προσδιορίζουν συνήθως το ρήμα, π.χ. «διαβάζω με προσοχή» (τρόπος). · Εντοπισμός επιρρημάτων σε κείμενο που διδάχθηκαν και ένταξή τους σε αντίστοιχες κατηγορίες, ανάλογα με το σημασιολογικό τους περιεχόμενο (επιρρήματα του χρόνου, του τόπου, του τρόπου και του ποσού). · Αναγραφή στον πίνακα της τάξης συνδέσμων του κειμένου της διδακτικής ενότητας. Εντοπισμός τους από τα παιδιά, ανεύρεση των στοιχείων που συνδέουν και ανακάλυψη της λειτουργίας που επιτελούν. · Παρουσίαση από τον/την εκπαιδευτικό συντακτικών δομών από τη διδασκόμενη ενότητα, με κατηγορίες ρημάτων που σημαίνουν γνώση, έκφραση, βούληση, φόβο και παρατήρηση από τους/τις μαθητές/-τριες του τρόπου σύνδεσης των προτάσεων. Δημιουργία νέων παραδειγμάτων. · Μεγαλόφωνη ανάγνωση με έμφαση στα σημεία στίξης.
--	--

3.4 Πραγματολογία

<ul style="list-style-type: none"> · Να πραγματοποιούν διάφορες πράξεις χρησιμοποιώντας τον λόγο. · Να απευθύνουν αιτήματα, να ζητούν διευκρινίσεις, να εκφράζουν υπόσχεση και παράκληση κατά την επικοινωνία τους με διαφορετικά πρόσωπα και σε διαφορετικές περιστάσεις επικοινωνίας. · Να χρησιμοποιούν λεκτικές πράξεις για την έκφραση φιλικής 	<ul style="list-style-type: none"> · Διατύπωση ευχών, συμβουλών, προσταγών με αποτελεσματικό τρόπο, ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο. · Παιχνίδι ρόλων σε ομάδες 2-3 ατόμων στο πλαίσιο κατάλληλης διδακτικής ενότητας για ανάπτυξη διαλόγων, π.χ. «Ταξιδεύω και γνωρίζω την Ελλάδα». · Ανάρτηση στο ιστολόγιο δραστηριότητας για τη συμπλήρωση διαλόγων σε κόμικ που του έχουν αφαιρεθεί τα κείμενα, με αξιοποίηση λεκτικών πράξεων.
--	---

διάθεσης, ευχαριστίας, απολογίας, συγγνώμης.	
4. Λεξιλόγιο	
4.1 Βασικό λεξιλόγιο, συνάψεις λέξεων, χρήση λεξικού	
<ul style="list-style-type: none"> · Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν στον λόγο τους, προφορικό και γραπτό, επιλεγμένο θεματικό λεξιλόγιο της διδακτικής ενότητας. · Να δημιουργούν ποικιλία λεξικών συνάψεων στον γραπτό λόγο με το βασικό λεξιλόγιο της ενότητας. · Να εστιάζουν στην οργάνωση της σελίδας ενός λεξικού κατά την αναζήτηση ερμηνείας μιας λέξης. · Να εστιάζουν στο λήμμα ενός λεξικού και να εντοπίζουν τα δομικά του στοιχεία (γραμματική κατηγορία, ερμηνεία σε αριθμηση, συνώνυμα / αντώνυμα, παραδείγματα χρήσης). 	<ul style="list-style-type: none"> · Δημιουργία μικρών ιστοριών στο ιστολόγιο από τους/τις μαθητές/-τριες σε ομάδες που περιλαμβάνουν το επιλεγμένο λεξιλόγιο της διδακτικής ενότητας. · Με βάση συχνόχρηστα ουσιαστικά της διδακτικής ενότητας (π.χ. ποδήλατο, κράνος), δημιουργία συνάψεων από τους/τις μαθητές/-τριες (π.χ. ηλεκτροκίνητο ποδήλατο, πολύχρωμο κράνος) και ένταξη σε παράγραφο κατά την παραγωγή λόγου με σχετικό θέμα (π.χ. την ασφαλή μετακίνηση στη γειτονιά). · Παρατήρηση της σελίδας ενός λεξικού, με αφορμή την αναζήτηση μιας λέξης: λέξεις που προηγούνται ή έπονται, πρώτη και τελευταία λέξη της σελίδας. Εξαγωγή συμπερασμάτων για τον τρόπο οργάνωσης των λημμάτων ενός λεξικού. · Μελέτη του τρόπου παρουσίασης των δομικών στοιχείων του λήμματος, με αφορμή την αναζήτηση της ερμηνείας άγνωστων λέξεων της νέας διδακτικής ενότητας.
4.2 Σημασιές λέξεων, σημασιολογικές σχέσεις/πεδία	
<ul style="list-style-type: none"> · Να προσδιορίζουν τις σχέσεις των λέξεων με βάση τη σημασία τους: <ul style="list-style-type: none"> - συνωνυμία αντωνυμία - υπερωνυμία υπωνυμία. · Να εντοπίζουν τη μεταφορική χρήση των λέξεων, να δημιουργούν σχήματα λόγου (π.χ. παρομοιώσεις) και να τα εντάσσουν λειτουργικά στον λόγο τους. 	<ul style="list-style-type: none"> · Σχηματισμός δύο κύκλων στον πίνακα με τίτλο στον καθέναν υπερώνυμες λέξεις/έννοιες της διδακτικής ενότητας, π.χ. ζώα, έπιπλα. Αναζήτηση και εντοπισμός των αντίστοιχων υπωνύμων λέξεων/εννοιών του κειμένου και τοποθέτησή τους στον κατάλληλο κύκλο. Με παρόμοιο τρόπο μπορεί να πραγματοποιηθεί αναζήτηση συνωνύμων είτε μέσα από το κείμενο είτε με τη χρήση λεξικού. · Εντοπισμός φράσεων με μεταφορική σημασία στο κείμενο της διδακτικής ενότητας, σχολιασμός των λέξεων που είναι φορείς της μεταφοράς και σύνδεσή της με το στοιχείο που συμβάλλει στη δημιουργία της. Αναζήτηση περιστάσεων επικοινωνίας στις οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι μεταφορικές φράσεις.
4.3 Παραγωγικοί μηχανισμοί (παραγωγή - σύνθεση)	
<ul style="list-style-type: none"> · Να διακρίνουν σε λέξεις συχνόχρηστα παραγωγικά μορφήματα (προθήματα), όπως αντί-, περί-, δια-, προ-, προσ-. · Να εντοπίζουν τη λειτουργία των παραγωγικών μορφημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> · Χωρισμός των μαθητών/-τριών σε ομάδες. Τοποθέτηση σε μία στήλη του (διαδραστικού) πίνακα συχνόχρηστων προθημάτων και σε μία δεύτερη λέξεων της διδακτικής ενότητας. Αντιστοίχιση μορφημάτων με λέξεις, όπου αυτό είναι εφικτό, και παραγωγή νέων λέξεων.

<p>(επιθημάτων) σε σχέση με τη σημασία τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να σχηματίζουν σύνθετες λέξεις με βάση το θεματικό λεξιλόγιο στους συνδυασμούς (ρήμα + ρήμα, επίθετο + επίθετο, επίθετο + ουσιαστικό, επίρρημα + ρήμα). 	<p>Καταγραφή τους και αναζήτηση της σημασίας της νέας λέξης.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Εντοπισμός και υπογράμμιση λέξεων του κειμένου που περιέχουν συγκεκριμένα επιθήματα, όπως -στής, -είο, -ιά. Καταγραφή τους και ομαδοποίηση με βάση τη σημασία του επιθήματος (π.χ. πρόσωπο, επάγγελμα, τόπος, κατάσταση κ.ά.) και εξαγωγή συμπερασμάτων. · Στο πλαίσιο παιχνιδιού, χωρισμός σε ομάδες και σχηματισμός προφορικά σύνθετων λέξεων με βάση το θεματικό λεξιλόγιο και σύμφωνα με δοσμένους συνδυασμούς.
<p>4.4 Προέλευση, ετυμολογία, διεθνισμοί, λεξική ορθογραφία</p>	
<ul style="list-style-type: none"> · Να διακρίνουν στο λεξιλόγιο της διδακτικής ενότητας ετυμολογικά συγγενείς λέξεις με στόχο την επισήμανση της ορθογραφίας τους (π.χ. οικία, συνοικία, οικολογία). · Να δημιουργούν οικογένειες λέξεων με βάση το όμοιο θέμα και εστιάζοντας στη σημασία. 	<ul style="list-style-type: none"> · Επιλογή λέξεων με το ίδιο θέμα από τη θεματική ενότητα και δημιουργία καταλόγου, π.χ. παιδικός, παιδίατρος, παιδότοπος. · Εντοπισμός του σταθερού τμήματος της λέξης (θέμα) και διάκριση από άλλα ομόηχα θέματα, π.χ. πεδιάδα, πεδινός, βάσει της ορθογραφίας του θέματος.
<p>5: Ανάγνωση βιβλίων/ εκτεταμένων κειμένων</p>	
<p>5.1 Μορφές και είδη βιβλίων, έντυπων και ψηφιακών (υλικότητα)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> · Να αναγνωρίζουν το βιογραφικό σημείωμα του/της συγγραφέα/-έως, να μελετούν όσα περιέχονται στο οπισθόφυλλο και να κάνουν υποθέσεις για το περιεχόμενο του βιβλίου. · Να εντοπίζουν βιβλία γνώσεων πληροφοριακά και να τα διακρίνουν από άλλες κατηγορίες. 	<ul style="list-style-type: none"> · Διαχωρισμός των μαθητών/-τριών σε ομάδες των 2-3 ατόμων και επιλογή ενός βιβλίου από κάθε ομάδα. Μετά την ολοκλήρωση της ανάγνωσης του οπισθόφυλλου και του βιογραφικού σημειώματος, διατυπώνονται υποθέσεις για το είδος και το περιεχόμενο του βιβλίου. Ανάγνωση του βιβλίου και διαπίστωση του βαθμού επαλήθευσης των προβλέψεων. · Δημιουργία νέου εξωφύλλου από τους/τις μαθητές/-τριες σε ομάδες για το βιβλίο που προσέγγισαν. Ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου ή σε εφαρμογή Ιστού 2.0, στην ενότητα «Τα βιβλία που διαβάσαμε», ως πρόταση για τα άλλα τμήματα.
<p>5.2 Δομή, περιεχόμενο, γλώσσα και αισθητική του λογοτεχνικού κειμένου, πεζού και ποιητικού</p>	
<ul style="list-style-type: none"> · Να διαβάζουν ένα ολόκληρο βιβλίο γνώσεων (π.χ. λογοτεχνικής μορφής) σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. · Να διακρίνουν τα δομικά στοιχεία ενός λογοτεχνικού κειμένου/έργου και να διατυπώνουν απόψεις για την αισθητική του (π.χ. τι είναι αυτό που με ελκύει; Τι δεν μου αρέσει;). 	<ul style="list-style-type: none"> · Χωρισμός των μαθητών/-τριών σε ομάδες και επιλογή σκηνής από το έργο που διαβάστηκε. Ανάλυση ρόλων προσώπου ή αντικειμένου της δεδομένης σκηνής. Ανάδειξη της οπτικής γωνίας των μαθητών/-τριών που παραμένουν ακίνητοι/-ες και αμίλητοι/-ες μέχρι να ερωτηθούν από τον/την εκπαιδευτικό σχετικά με πτυχές της ιστορίας και των ρόλων των ηρώων ή σχετικά με έκφραση των συναισθημάτων και των σκέψεών τους που πιθανόν δεν διατυπώνονται σε αυτή (π.χ. Ποιος

<ul style="list-style-type: none"> · Να διακρίνουν το φανταστικό από το πραγματικό. · Να μελετούν ποιητικά κείμενα και να μιλούν για τα νοήματά τους και τα συναισθήματα που τους προκαλούν. · Να εντοπίζουν συστατικά στοιχεία του ποιητικού λόγου: π.χ. στροφές, στίχους, ομοιοκαταληξία, ομοηχία, επαναλήψεις. 	<p>είσαι; Τι κάνεις εδώ; Πώς νιώθεις; Τι θες να πεις;) σε σχέση με πτυχές της ιστορίας και του ρόλου, έκφραση συναισθημάτων και σκέψεων που πιθανόν δεν εμφανίζονται στην ιστορία.</p>
--	--

2.2 Βασικοί στόχοι ανά Θεματικό Πεδίο, σύμφωνα με το ΠΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	
ΘΠ1 Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες	
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα- Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:	
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	
1.1 Ακρόαση & κατανόηση προφορικού λόγου	<ul style="list-style-type: none"> · Να επισημαίνουν τρόπους διατύπωσης ερωτήσεων και απαντήσεων, αιτημάτων διευκρινίσεων, παρεμβάσεων και συμμετοχής στη συζήτηση. · Να κάνουν υποθέσεις για τις προθέσεις των συνομιλητών/-τριών.
1.2 Παραγωγή προφορικού λόγου	<ul style="list-style-type: none"> · Να παράγουν κείμενα με πληρότητα πληροφοριών, σαφήνεια και οργάνωση, που να ανταποκρίνονται σε δεδομένο επικοινωνιακό πλαίσιο. · Να αναδιηγούνται γεγονότα και ιστορίες. · Να συμμετέχουν στην προφορική ανάλυση θεμάτων ως προετοιμασία για τον γραπτό λόγο.
1.3 Ανάγνωση & κατανόηση γραπτού λόγου	<p>[Αναγνωστική ευχέρεια]</p> <ul style="list-style-type: none"> · Να προσλαμβάνουν το κεντρικό νόημα και τα βασικά κειμενικά χαρακτηριστικά ανάλογα με τον τύπο του κειμένου, κατά την εσωτερική ή εξωτερική ανάγνωση. · Να διακρίνουν παραγράφους/ ενότητες του κειμένου σε συσχέτισμό με την εναλλαγή νοήματος.
1.4 Παραγωγή γραπτού λόγου	<ul style="list-style-type: none"> · Να συντάσσουν, ατομικά ή ομαδικά, μικρά κείμενα κατάλληλα για την επικοινωνιακή περίσταση, τηρώντας βασικές συμβάσεις του γραπτού λόγου.
ΘΠ 2: Κειμενικοί τύποι - Πολυτροπικότητα	

Περιγραφικά	· Να εντοπίζουν τα γλωσσικά μέσα μιας περιγραφής, όπως ρήματα συνδετικά, αισθήσεως, επίθετα, επιρρήματα.
Αφηγηματικά	· Να εστιάζουν στα γλωσσικά μέσα μιας αφήγησης, όπως ρήματα δράσης, παροντικοί και παρελθοντικοί χρόνοι.
Οδηγιών	· Να εντοπίζουν τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά ενός κειμένου οδηγιών.
Πολυτροπικότητα	· Να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των πολυτροπικών στοιχείων.
ΘΠ 3: Γραμματική περιγραφή	
3.1 Φωνολογία/ Φωνητική	· Να χρησιμοποιούν επιτονισμό, ένταση και ρυθμό ανάλογο με την επικοινωνιακή περίσταση. · Να αναγνωρίζουν συλλαβές και ρίμες. · Να επιτυγχάνουν ρέουσα ανάγνωση με σταθερό ρυθμό και κατάλληλο επιτονισμό. · Να εντοπίζουν τα φαινόμενα συνεκφοράς σε επίπεδο φράσης.
3.2 Κλιτική μορφολογία & ορθογραφία	Ρήματα · Να συνειδητοποιούν ότι, όταν αλλάζει το θέμα, αλλάζει το ποιόν ενεργείας, π.χ. έτρεχ-α, έτρεξ-α. · Να σχηματίζουν ρηματικούς τύπους στο συντελεσμένο ποιόν ενεργείας. Ουσιαστικά · Να σχηματίζουν τρικατάληκτα ουσιαστικά. · Να διακρίνουν το θέμα από την κατάληξη. Επίθετα · Να χρησιμοποιούν μεγεθυντικά και υποκοριστικά, αριθμητικά: απόλυτα και τακτικά. Αντωνυμίες · Να γνωρίζουν τις κτητικές, αυτοπαθείς, οριστικές, δεικτικές αντωνυμίες
3.3 Σύνταξη	· Να συντάσσουν προτάσεις ποικίλων δομών. · Να συνειδητοποιούν τις θέσεις των όρων στην πρόταση σύμφωνα με την εστίαση του νοήματος. · Να διακρίνουν ρήματα με ή χωρίς αντικείμενο (μεταβατικά, αμετάβατα). · Να γνωρίζουν διαισθητικά ότι κάποια ρήματα δέχονται συμπλήρωμα άλλη πρόταση (ειδικές, βουλευτικές και ενδοιαστικές προτάσεις).
3.4 Πραγματολογία	· Να χρησιμοποιούν λεκτικές πράξεις για την έκφραση φιλικής διάθεσης, ευχαριστίας, απολογίας, συγγνώμης.
ΘΠ 4 Λεξιλόγιο	

4.1 Βασικό λεξιλόγιο, συνάψεις λέξεων, χρήση λεξικού	<ul style="list-style-type: none"> · Να δημιουργούν ποικιλία λεξικών συνάψεων στον γραπτό λόγο με το βασικό λεξιλόγιο της ενότητας. · Να εστιάζουν στο λήμμα ενός λεξικού και να εντοπίζουν τα δομικά του στοιχεία (γραμματική κατηγορία, ερμηνεία σε αριθμηση κ.ά.).
4.2 Σημασιολογικές σχέσεις	<ul style="list-style-type: none"> · Να προσδιορίζουν τις σχέσεις των λέξεων με βάση τη σημασία τους: συνωνυμία, αντωνυμία, υπερωνυμία, υπωνυμία. · Να εντοπίζουν τη μεταφορική χρήση των λέξεων, να δημιουργούν σχήματα λόγου.
4.3 Παραγωγικοί μηχανισμοί (παραγωγή, σύνθεση)	<ul style="list-style-type: none"> · Να εντοπίζουν συχνόχρηστα παραγωγικά μορφήματα (π.χ. αντι-, περι-, διαπροσ-). · Να σχηματίζουν σύνθετες λέξεις με βάση το θεματικό λεξιλόγιο σε διάφορους συνδυασμούς.
4.4 Προέλευση, ετυμολογία, διεθνισμοί, λεξική ορθογραφία	<ul style="list-style-type: none"> · Να δημιουργούν οικογένειες λέξεων με βάση το όμοιο θέμα και εστιάζοντας στη σημασία. · Να διακρίνουν στο λεξιλόγιο της διδακτικής ενότητας ετυμολογικά συγγενείς λέξεις.
ΘΠ 5: Ανάγνωση βιβλίων / εκτεταμένων κειμένων	
5.1 Μορφές και είδη βιβλίων, έντυπων και ψηφιακών (υλικότητα)	<ul style="list-style-type: none"> · Να μελετούν όσα περιέχονται στο οπισθόφυλλο και να κάνουν υποθέσεις για το περιεχόμενο. · Να εντοπίζουν βιβλία γνώσεων πληροφορικά και να τα διακρίνουν από άλλες κατηγορίες.
5.2 Δομή, περιεχόμενο, γλώσσα και αισθητική του λογοτεχνικού κειμένου, πεζού και ποιητικού	<ul style="list-style-type: none"> · Να διαβάζουν ένα ολόκληρο βιβλίο γνώσεων (λογοτεχνικής μορφής). · Να διακρίνουν το φανταστικό από το πραγματικό. · Να μελετούν ποιητικά κείμενα και να μιλούν για τα νοήματά τους και τα συναισθήματα που τους προκαλούν.

2.3 Νέες προσεγγίσεις/Καινοτομίες στη Γ΄ τάξη δημοτικού

Οι καινοτομίες της Γ΄ τάξης είναι:

- Η εβδομαδιαία κατανομή ωρών των πεδίων της Γλώσσας
- Η πρόβλεψη περιόδου επανάληψης
- Η έμφαση στις δεξιότητες
- Η συστηματοποίηση των κειμενικών τύπων
- Η ένταξη της Γραμματικής και της Ορθογραφίας στην ολιστική προσέγγιση της Γλώσσας
- Η συστηματική διδασκαλία του λεξιλογίου
- Οι οδηγοί εκπαιδευτικού ανά θεματικό πεδίο (5 θεματικοί οδηγοί)
- Η ενσωμάτωση αξόνων των ΤΠΕ
- Η πρόβλεψη για διαφοροποιημένη διδασκαλία

Δομή και Οργάνωση Διδακτικού Πακέτου

3.1. Δομή διδακτικού πακέτου:

Τεύχη βιβλίων	Ενότητες	Αριθμός σελ. ανά ενότητα	Αριθμός σελ. τεύχους συνολικά	Αριθμός ΨΜΑ ανά ενότητα	Αριθμός ΨΜΑ τεύχους συνολικά
BM1	1	30	82	15	36
	2	30		17	
	Επετειακά	6		3	
BM2	3	26	86	16	51
	4	20		17	
	5	25		16	
	Επετειακά	4		2	
BM3	6	28	85	16	51
	7	26		15	
	8	18		19	
	Επετειακά	3		2	
TE1	1	18	86	14	45
	2	16		8	
	3	22		13	
	4	17		11	
TE2	5	24	86	12	46
	6	20		13	
	7	14		13	
	8	15		7	

3.2. Ενδεικτική κατανομή ενοτήτων στο σχολικό έτος

Τεύχη BM-TE	Ενότητες	Ενδεικτικός χρονοπρογραμματισμός	
		Εβδομάδες	Μήνας
BM1 - TE1	1. Σχολική κοινότητα και σχολική ζωή	6	Σεπτέμβριος - Οκτώβριος
	2. Είμαστε ομάδα	4	Οκτώβριος - Νοέμβριος
	Επετειακά	1	Οκτώβριος - Δεκέμβριος
	3. Γιορτάζω - ψυχαγωγούμαι - διασκεδάζω	4	Δεκέμβριος - Ιανουάριος
BM2 - TE1, TE2	4. Ήρωες και ηρωίδες	4	Ιανουάριος - Φεβρουάριος
	5. Κατασκευές – παιχνίδια - τεχνολογία	4	Φεβρουάριος - Μάρτιος
	Επετειακά	1	Φεβρουάριος - Μάρτιος
	6. Προστασία Περιβάλλοντος	4	Μάρτιος - Απρίλιος
BM3 - TE2	7. Μύθοι-Θρύλοι-Παραμύθια στην Ελλάδα και τον κόσμο	4	Απρίλιος - Μάιος
	8. Ταξιδεύω στην Ελλάδα	4	Μάιος - Ιούνιος
	Επετειακά	1	Απρίλιος - Μάιος

3.3. Γενική παρουσίαση δομής της 1ης ενότητας

Η 1η ενότητα του βιβλίου με τίτλο “Σχολική κοινότητα και σχολική ζωή” έχει ως κεντρικό θεματικό άξονα την επιστροφή των μαθητών στο σχολείο μετά τις καλοκαιρινές διακοπές και την επαφή τους με τους συμμαθητές -νέους και παλιούς- καθώς και με τους δασκάλους. Διαρθρώνεται σε 4 υποενότητες:

- α. Νέα σχολική χρονιά αρχίζει
- β. Νέες γνωριμίες στο σχολείο
- γ. Αχ, αυτοί οι δάσκαλοι!
- δ. Επανάληψη

Κάθε υποενότητα έχει ξεχωριστή θεματική και οι μαθητές αναπτύσσουν τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες, επεξεργάζονται λεξιλόγιο και γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα, έρχονται σε επαφή με κειμενικούς τύπους και τα είδη τους. Όλες οι υποενότητες πλαισιώνονται

από Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα (ΨΜΑ) τα οποία βοηθούν είτε στην εμπάθυνση της θεματικής, είτε στην εξάσκηση των λεξιλογικών και γραμματικοσυντακτικών φαινομένων. Επιπλέον, προάγουν τον τεχνολογικό γραμματισμό και δημιουργούν ένα ευχάριστο και πρωτότυπο μαθησιακό κλίμα.

Συγκεκριμένα:

Υποενότητες	Βιβλίο Μαθητή	Τετράδιο Εργασιών
1.1. Νέα σχολική χρονιά αρχίζει	<p>Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κοιμήσου! Έχουμε σχολείο αύριο! • Όλοι στο σχολείο • Ο καινούριος μαθητής <p>Θεματικές:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Η επιστροφή των μαθητών στο σχολείο. → Η πρώτη μέρα στο σχολείο → Τα συναισθήματα των μαθητών την πρώτη μέρα του σχολείου → Η συνάντηση με τους συμμαθητές → Τα συναισθήματα ενός μαθητή σε νέο σχολείο → Τα συναισθήματα ενός αλλόγλωσσου παιδιού την πρώτη μέρα στο σχολείο → Οι σχέσεις μεταξύ μαθητών <p>Παραγωγή προφορικού λόγου μέσα από ερωτήσεις αφόρμησης, παρατήρησης και συζήτησης πριν και μετά την ανάγνωση των κειμένων και με παιχνίδια ρόλων.</p> <p>Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου με σιωπηρή ανάγνωση κειμένων και ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων.</p> <p>Παραγωγή γραπτού λόγου με αφήγηση σύντομης ιστορίας και με ερωτήσεις κατανόησης κειμένων.</p> <p>Λεξιλόγιο: το σχολείο - πρόσωπα, συναισθήματα, ενέργειες, συναισθήματα</p> <p>Γραμματική: Ρήμα: Χρονικές βαθμίδες και καταλήξεις</p>	<p>Λεξιλόγιο: Παραγωγή λέξεων με την πρόθεση/ πρόθημα επί-</p> <p>Ενδεικτικά για το σπίτι: ασκ. 1β σελ. 9</p> <p>Γραμματική: Ρήμα - χρονική βαθμίδα και κλίση, κλίση ρημάτων “είμαι” και “έχω”</p> <p>Ενδεικτικά για το σπίτι: ασκ. 5, 8, 11</p>

	<p>Δεν γίνεται αναφορά στην παραδοσιακή ονομασία των χρόνων (Ενεστώτας, Παρατατικός κλπ.) Η προσέγγιση του ρήματος γίνεται με βάση τις 3 χρονικές βαθμίδες (παρελθόν, παρόν, μέλλον) και τη διάρκεια (ποιότητα) της πράξης (διαρκές, συνοπτικό, συντελεσμένο).</p> <p>Κειμενικός τύπος: Αφήγηση Κειμενικό είδος: Αφήγηση σύντομης ιστορίας</p>	
<p>1.2. Νέες γνωριμίες στο σχολείο</p>	<p>Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η δεσποινίς Χόνεϊ • Οι νέοι μας συμμαθητές! • Στο γερμανικό σχολείο • Διαγώνισμα αριθμητικής <p>Θεματικές:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Σχέσεις μαθητών - εκπαιδευτικών → Συμπεριφορά εκπαιδευτικών → Σχέσεις συμμαθητών → Συμπερίληψη αλλόγλωσσων μαθητών → Αποδοχή διαφορετικότητας μαθητών → Συναισθήματα μαθητών σε νέο σχολείο <p>Παραγωγή προφορικού λόγου μέσα από ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων, ερωτήσεις προβληματισμού, περιγραφή προσώπων, παιχνίδια ρόλων.</p> <p>Κατανόηση γραπτού λόγου με ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων.</p> <p>Παραγωγή γραπτού λόγου με καταγραφή σκεψεων και περιγραφή προσώπου.</p> <p>Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου μέσα από το ηχητικό κείμενο “Διαγώνισμα αριθμητικής”.</p> <p>Λεξιλόγιο: Οικογένεια λέξεων “κόκκινος” Παραγωγή λέξεων με προσθήκη</p>	<p>Λεξιλόγιο:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Βάση” των ομόρριζων λέξεων <p>→ <u>Ορθογραφία:</u> Επίθετα με το στοιχείο (επίθημα παραγωγικό) -ικ-</p> <p>Δεν γίνεται αναφορά στην παραδοσιακή ορολογία “επίθετα σε -ικός”.</p> <p>Ενδεικτικά για το σπίτι: ασκ. 12β</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Σχηματισμός τοπικών επιθέτων με το στοιχείο -ικ- 3. Οικογένεια λέξεων: άσπρος και παραγωγή λέξεων. <p>Γραμματική:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Φωνολογία - Συλλαβισμός λέξεων 2. Επίθετα - Ουσιαστικά 3. Οριστικό άρθρο (της/τις, τον/των) <p>Ενδεικτικά για το σπίτι: ασκ. 18</p>

	<p>καταλήξεων.</p> <p>Γραμματική/Συντακτικό: Κλίση ουσιαστικών και γενικά χαρακτηριστικά επιθέτων</p> <p>Κειμενικός τύπος: Περιγραφή Κειμενικό είδος: Περιγραφή ανθρώπου</p> <p>Ομαδική δραστηριότητα: Παιχνίδι γνωριμίας με τον διπλανό μας</p>	
1.3. Αχ, αυτοί οι δάσκαλοι!	<p>Στο πλαίσιο της προώθησης της φιλιαναγνωσίας στο σχολείο, έχουν επιλεχθεί αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων.</p> <p>Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παιχνίδι γνωριμίας • Ο Τυφλοπόντικας <p>Θεματικές:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Πρότυπο δασκάλου → Μαθησιακή διαδικασία → Σχέσεις μαθητών - δασκάλου → Γνωριμία μαθητών → Σχέσεις συμμαθητών <p>Παραγωγή προφορικού λόγου μέσα από ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων, ερωτήσεις προβληματισμού, παιχνίδι γνωριμίας, ταυτότητα συμμαθητή.</p> <p>Κατανόηση γραπτού λόγου με ερωτήσεις κατανόησης των κειμένων.</p> <p>Παραγωγή γραπτού λόγου με δημιουργία ταυτότητας συμμαθητή.</p> <p>Ομαδική δραστηριότητα: Παιχνίδι γνωριμίας με όλη την τάξη (υπάρχει συνοδευτικό ΨΜΑ που βοηθάει το παιχνίδι)</p>	<p>Παραγωγή γραπτού λόγου - παρουσίαση προσώπων</p> <p>Ενδεικτικά για το σπίτι</p>
1.4. Επανάληψη	<ul style="list-style-type: none"> • Η ενότητα με μια ματιά - σύντομη σχηματική παρουσίαση του λεξιλογίου, της γραμματικής και του κειμενικού τύπου της ενότητας. • Ελέγχω τις γνώσεις μου! - πίνακας αυτοαξιολόγησης της αποκτηθείσας γνώσης. <p>Τα ΨΜΑ της υποενότητας βοηθούν στη συνολική επανάληψη όσων έμαθαν οι μαθητές στην ενότητα.</p>	<p>Πίνακας αυτοδιόρθωσης γραπτού λόγου</p> <p>Λεξιλόγιο: σχολείο, μαθητής</p> <p>Ενδεικτικά για το σπίτι: ασκ. 23</p> <p>Γραμματική:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Επίθετα - Ουσιαστικά 2. Ρήματα “είμαι”, “έχω” 3. Κλίση φράσεων <p>Ενδεικτικά για το σπίτι: ασκ. 24, 26</p> <p>Τα ΨΜΑ της υποενότητας βοηθούν</p>

		στη συνολική επανάληψη όσων έμαθαν οι μαθητές στην ενότητα.
--	--	---

4. Παρουσίαση Ενοτήτων των ΒΜ και ΤΕ

4.1. Συνοπτική παρουσίαση των 8 Ενοτητών

Ενότητα 1: Έχει παρουσιαστεί αναλυτικά στο προηγούμενο υποκεφάλαιο.

Ενότητα 2

Τίτλος:	Είμαστε ομάδα
Θέμα:	Ομαδικότητα, ομαδικό πνεύμα, ευγενής άμιλλα, συνεργασία, διάλογος, ομαδικό παιχνίδι, σεβασμός, κανόνες
Στόχοι για τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες:	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου (ανάγνωση κειμένων, ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ερωτήσεις κριτικής σκέψης) • Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου (“Η εχθρόπιτα” - ακουστικό κείμενο) • Παραγωγή προφορικού λόγου (ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ομαδική συζήτηση) • Παραγωγή γραπτού λόγου (συμβουλές, φιλικό γράμμα, αφήγηση σκηνής ακουστικού κειμένου, κανόνες θεατρικής ομάδας, στοιχεία ομάδας, συνεργασία σε ομαδικό παιχνίδι)
Στόχοι για τους κειμενικούς τύπους, τα κειμενικά είδη και την πολυτροπικότητα:	<p>Κειμενικός τύπος: Πολυτροπικό κείμενο οδηγιών</p> <p>Πολυτροπικά κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μ’ ακούει κανείς; • Η φωνή μας έχει δύναμη! • Οδηγίες για τη σύσταση...ομάδας <p>Φιλικό γράμμα</p>
Λεξιλογικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Σημασία λέξης “ομάδα” - παραγωγή και σύνθεση λέξεων • Οικογένεια λέξης: παιδί, παιχνίδι, φίλος

	<ul style="list-style-type: none"> • Ορθογραφία: ρήματα -ίζω,-ώνω, -εύω, -αίνω, • Κυριολεξία - Μεταφορά • Ομοιοκαταληξία
Γραμματικοσυντακτικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιότητα πράξης στην ενεργητική και παθητική φωνή • Κτητικές αντωνυμίες
Ειδικά σημεία προσοχής:	<ul style="list-style-type: none"> • Παράγωγες και σύνθετες λέξεις • Ποιότητα πράξης - διάρκεια: Τα ρήματα χαρακτηρίζονται ως προς τη χρονική βαθμίδα (παρελθόν, παρόν, μέλλον) και ως προς τη διάρκεια (διαρκές, συνοπτικό, συντελεσμένο). <p>Δεν χρησιμοποιούνται οι όροι της παραδοσιακής γραμματικής για τους χρόνους του ρήματος (π.χ. Ενεστώτας, Παρατατικός κλπ.). Η περιγραφή γίνεται με αναφορά στη χρονική βαθμίδα και την ποιότητα της πράξης (ή ποιόν ενεργείας) π.χ. έτρεχα (Παρατατικός -> παρελθόν διαρκές). Βλ. πίνακες Κεφάλαιο 6: Παράρτημα</p>

Ενότητα 3

Τίτλος:	Γιορτάζω-ψυχαγωγούμαι-διασκεδάζω
Θέμα:	Προετοιμασία μιας γιορτής γενεθλίων (στο σχολείο & στο σπίτι), ψυχαγωγία (βιβλίο), διασκέδαση εντός και εκτός σπιτιού: πάρτι, κυνήγι θησαυρού, λούνα παρκ
Στόχοι για τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες:	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου (ανάγνωση κειμένων, ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ερωτήσεις κριτικής σκέψης) • Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου (“Παιχνίδια με το νερό...στο κέντρο της πόλης” - ακουστικό κείμενο) • Παραγωγή προφορικού λόγου (ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, αφήγηση μιας διασκεδαστικής μέρας στο σπίτι με αγαπημένα πρόσωπα) • Παραγωγή γραπτού λόγου (σκέψεις και συναισθήματα ηρώων, αφήγηση ιστορίας προσωπικού βιώματος - γιορτή μιας φίλης ή ενός φίλου - και φανταστικής)

Στόχοι για τους κειμενικούς τύπους, τα κειμενικά είδη και την πολυτροπικότητα:	<p>Κειμενικός τύπος: Αφήγηση προσωπικής ιστορίας</p> <p>Αφηγηματικά κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Μια γιορτή – έκπληξη! · Καλεσμένη σε γενέθλια · Σήμερα είναι η γιορτή μου! · Κυνήγι θησαυρού · Μόνες στο σπίτι · Το καρουζέλ της φιλίας · Ένα πάρτι για τη Βασιλική (TE) <p>Πολυτροπικά κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Peanuts: Το βιβλίο (κόμικ)
Λεξιλογικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> ● Θεματικό λεξιλόγιο για γιορτή-διασκέδαση-ψυχαγωγία ● Οικογένεια λέξης: γιορτή (εορτή), ευχή ● Ορθογραφία ρημάτων στο παρελθόν (ρήματα με το στοιχείο -ώνω, -ίζω, -αίνω) ● Μεταφορά-Παρομοίωση-Προσωποποίηση
Γραμματικοσυντακτικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> ● Προτάσεις στο παρελθόν (Ενεργητική και Παθητική Φωνή) ● Ισοσύλλαβα – Ανισοσύλλαβα ουσιαστικά ● Δεικτικές αντωνυμίες ● Επιρρήματα χρονικά & τοπικά
Ειδικά σημεία προσοχής:	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο: διάκριση ψυχαγωγίας - διασκέδασης ● Ποιότητα πράξης - διάρκεια: Τα ρήματα χαρακτηρίζονται ως προς τη χρονική βαθμίδα (παρελθόν, παρόν, μέλλον) και ως προς τη διάρκεια (διαρκές, συνοπτικό, συντελεσμένο).

Ενότητα 4

Τίτλος:	Ήρωες και ηρωίδες
Θέμα:	ήρωες/ηρωίδες της μυθολογίας, της ιστορίας, των παραμυθιών, της καθημερινότητας, οι υπερήρωες, η έννοια του ηρωισμού
Στόχοι για τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες:	<ul style="list-style-type: none"> ● Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου (ανάγνωση κειμένων, ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ερωτήσεις κριτικής σκέψης, δομή παραγράφου) ● Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου (“Η υπόσχεση” - ακουστικό κείμενο)

	<ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγή προφορικού λόγου (ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ομαδική συζήτηση) • Παραγωγή γραπτού λόγου (φανταστικές ιστορίες με ήρωες, ιστορίες ηρωισμού στην καθημερινή ζωή)
Στόχοι για τους κειμενικούς τύπους, τα κειμενικά είδη και την πολυτροπικότητα:	<p>Κειμενικός τύπος: Αφήγηση μυθικής/φανταστικής ιστορίας</p> <p>Αφηγηματικά κείμενα (μυθικές/φανταστικές ιστορίες):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ο Κένταυρος Χείρωνας • Ο Ηρακλής, ο πιο δυνατός ήρωας • Ένα ανθρωπάκι στη φωλιά του λύκου
Λεξιλογικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Οικογένειες των λέξεων: δύναμη, ήρωας, θάρρος • Συνώνυμες λέξεις • Ορθογραφία των ουδέτερων ουσιαστικών σε -είο
Γραμματικοσυντακτικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Κλίση ουσιαστικών αρσενικών σε -ος • Σχηματισμός υποκοριστικών ουσιαστικών • Ρήμα: από το παρελθόν στο μέλλον • Η σύνταξη απλής πρότασης.

Ενότητα 5

Τίτλος:	Ο κόσμος της Επιστήμης και της Τεχνολογίας
Θέμα:	Κατασκευές και πειράματα με απλά υλικά, μια γιορτή επιστήμης και τεχνολογίας, επιστήμονες, ρομποτική
Στόχοι για τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες:	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου (ανάγνωση κειμένων, ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ερωτήσεις κριτικής σκέψης) • Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου («Μαύρες τρύπες») • Παραγωγή προφορικού λόγου (ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, αφήγηση φανταστικής ιστορίας) • Παραγωγή γραπτού λόγου (κείμενο οδηγιών ή με οδηγίες διαδικασίας)
Στόχοι για τους κειμενικούς τύπους, τα κειμενικά είδη και την πολυτροπικότητα:	<p>Κειμενικός τύπος: Οδηγίες διαδικασίας</p> <p>Κείμενα οδηγιών:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Κατασκευή φλίπερ · Πείραμα στην τάξη <p>Πολυτροπικό κείμενο:</p>

	· Κατασκευή φλίπερ
Λεξιλογικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Λέξεις ή φράσεις που δείχνουν τη σειρά (κειμενικοί δείκτες) • Θεματικό λεξιλόγιο για παιχνίδια, τεχνολογία, κατασκευές, Αστρονομία, Ιατρική • Οικογένειες λέξεων: πείραμα, κολλώ, χώρος • Συνωνυμία
Γραμματικοσυντακτικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Τύποι του ρήματος που δεν κλίνονται (άκλιτη μετοχή) • Προθέσεις (από, με, για, σε) • Ρήμα και επίρρημα σε οδηγίες
Ειδικά σημεία προσοχής:	Ορθογραφία ρημάτων στη συνοπτική προστακτική (εσύ και εσείς)

Ενότητα 6

Τίτλος:	Προστασία Περιβάλλοντος
Θέμα:	Προστασία του περιβάλλοντος, προστασία των ζώων, ανακύκλωση, κλιματική αλλαγή
Στόχοι για τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες:	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου (ανάγνωση κειμένων, ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ερωτήσεις κριτικής σκέψης) • Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου (“Μαθαίνω για την ανακύκλωση” - ακουστικό κείμενο) • Παραγωγή προφορικού λόγου (ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ομαδική συζήτηση) • Παραγωγή γραπτού λόγου (περιγραφή ζώου)
Στόχοι για τους κειμενικούς τύπους, τα κειμενικά είδη και την πολυτροπικότητα:	Κειμενικός τύπος: Περιγραφή ζώου Περιγραφικά κείμενα: <ul style="list-style-type: none"> • Γιγάντιο δεινόσαυροι • Ο άρκαλος της Κρήτης
Λεξιλογικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Λέξεις για την περιγραφή ζώου • Σημασία λέξης: οικοσύστημα, περιβάλλον, φυτό • Οικογένεια λέξης: δάσος, φυτό, φαγητό • Ορθογραφία: επίθετο πολύς, πολλή, πολύ • Σύνθετες λέξεις
Γραμματικοσυντακτικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Παραθετικά επιθέτων • Αιτιολογικές προτάσεις • Χρονικές προτάσεις

Ειδικά σημεία προσοχής:	<ul style="list-style-type: none"> • Παράγωγες και σύνθετες λέξεις
-------------------------	---

Ενότητα 7

Τίτλος:	Στον κόσμο των ιστοριών
Θέμα:	Τοπικοί και αρχαίοι μύθοι, λαϊκά παραμύθια στην Ελλάδα και στον κόσμο, τόποι και ιστορίες
Στόχοι για τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες:	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου (ανάγνωση κειμένων, ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ερωτήσεις κριτικής σκέψης) • Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου (“Τα παιδιά του Ήλιου” - ακουστικό κείμενο) • Παραγωγή προφορικού λόγου (ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ομαδική συζήτηση, δραματοποίηση) • Παραγωγή γραπτού λόγου (αφήγηση παραμυθιού, διάλογοι παραμυθιού)
Στόχοι για τους κειμενικούς τύπους, τα κειμενικά είδη και την πολυτροπικότητα:	<p>Κειμενικός τύπος: Αφήγηση παραμυθιού</p> <p>Αφηγηματικά κείμενα (παραμύθια):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αμυγδαλιά • Ο Αϊ-Δονάτος και ο Δράκοντας • Ο πόλεμος των οσπρίων • Οι πέτρες του Λαβύρινθου • Ένας πονηρός αγριόγατος • Το άγαλμα του Άντερσεν
Λεξιλογικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Ρήματα κίνησης και δράσης • Συνώνυμα - αντώνυμα • Οικογένεια της λέξης “μύθος”: παράγωγες και σύνθετες λέξεις • Ορθογραφία: Προθήματα δυσ- ή δις- και ουσιαστικά σε -οσύνη
Γραμματικοσυντακτικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none"> • Επίθετα που σχηματίζονται με το -iv • Προτάσεις που λειτουργούν ως συμπλήρωμα του ρήματος

Ενότητα 8

Τίτλος:	Ταξιδεύω στην Ελλάδα
Θέμα:	Ταξίδι στην Ελλάδα, καλοκαιρινές διακοπές, ταξίδι με πλοίο, πανηγύρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις
Στόχοι για τις προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες:	<ul style="list-style-type: none">• Ανάγνωση και κατανόηση γραπτού λόγου (ανάγνωση κειμένων, ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ερωτήσεις κριτικής σκέψης)• Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου (“Αστυπάλεια” - ακουστικό κείμενο)• Παραγωγή προφορικού λόγου (ερωτήσεις κατανόησης κειμένων, ομαδική συζήτηση)• Παραγωγή γραπτού λόγου (περιγραφή τόπου, δημιουργία ποιήματος-το δικό μου νησί)
Στόχοι για τους κειμενικούς τύπους, τα κειμενικά είδη και την πολυτροπικότητα:	Κειμενικός τύπος: Περιγραφικό κείμενο Περιγραφικά κείμενα: <ul style="list-style-type: none">• Τα Επτάνησα• Φιλικό γράμμα:<ul style="list-style-type: none">• Από την Άνδρο, με αγάπη• Γράμμα από τη Λήμνο
Λεξιλογικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none">• Θεματικό λεξιλόγιο: ταξιδιωτικά μέσα• Σημασία λέξης: ταξίδι, πανηγύρι, όργανο• Οικογένεια λέξης: ταξίδι, δήμος, φίλος• Φράσεις που χαρακτηρίζουν ταξιδιωτικούς προορισμούς• Ορθογραφία: επίθετα με το επίθημα -ιμος και -ικος
Γραμματικοσυντακτικοί στόχοι:	<ul style="list-style-type: none">• Αριθμητικά• Επίθετα με το επίθημα -ιμος και -ικος

Κεφάλαιο 5 ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ

Στο Πρόγραμμα Σπουδών 2022 ο/η μαθητής/-τρια βρίσκεται στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και καθορίζει τόσο την αρχή (τον σκοπό) όσο και το τέλος (την επίτευξη) κάθε διδακτικού σχεδιασμού.

Στο πλαίσιο του σχολείου, ο όρος «μαθητής» εκλαμβάνεται ως συμπεριληπτική έννοια, αναφερόμενη στο σύνολο των παιδιών που ανήκουν ηλικιακά στην ίδια ομάδα και συγκροτούν μια τάξη. Ωστόσο, μέσα σε μια τάξη, ακόμη και γενικού σχολείου, η έννοια της ομοιογένειας είναι ουτοπική, καθώς οι μαθητές/-τριες, ως μοναδικές οντότητες, φέρουν ατομικά/ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά μάθησης, κομίζουν διαφορετικές κοινωνικοπολιτισμικές εμπειρίες και είναι πιθανό να έχουν διαφορετική πρώτη γλώσσα από τη γλώσσα εκπαίδευσης.

Με βάση τους παράγοντες ατομικής διαφοροποίησης που προαναφέρθηκαν, η μαθητοκεντρική διδασκαλία δε συνιστά μια εύκολη διαδικασία για τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, που καλείται όχι απλώς να διαχειριστεί μια πολυπληθή ομάδα παιδιών, αλλά κυρίως και πρωτίστως να δημιουργήσει σε κάθε παιδί την αίσθηση ότι ανήκει σε μια συγκροτημένη ομάδα, που μαθαίνει, δημιουργεί, χαίρεται και προοδεύει.

Η ενεργός εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη μαθησιακή διαδικασία επιτυγχάνεται όταν οι ίδιοι/-ες βρίσκουν ενδιαφέρον και νόημα σε αυτό που κάνουν, ζητείται η γνώμη τους και εισακούγονται οι προτάσεις τους. Η γλωσσική διδασκαλία έχει τη δυνατότητα να ενεργοποιήσει κάθε μαθητή/-τρια υιοθετώντας μεθόδους και αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και της ομαδοσυνεργατικής μάθησης, για τις οποίες λαμβάνεται μέριμνα τόσο στο ΠΣ όσο και στους Οδηγούς Εκπαιδευτικού.

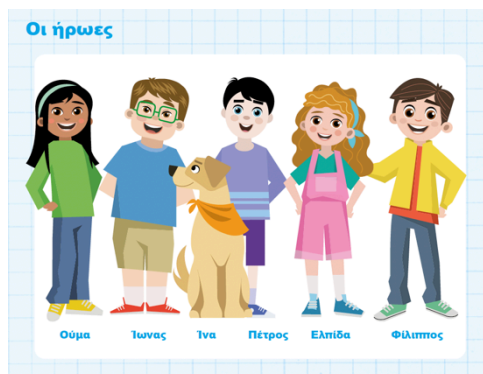
5.1 Διαφοροποιημένες δραστηριότητες - Στρατηγικές της διαφοροποιημένης

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία υποστηρίζεται μέσα από:

- α) την ποικιλία των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων για κάθε ΘΠ και ΘΕ, τα οποία καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων,
- β) την ευελιξία και τη δυνατότητα επιλογής από ποικίλες ενδεικτικές δραστηριότητες που προτείνονται στον/στην εκπαιδευτικό,
- γ) τη δυνατότητα δημιουργίας είτε ομοιογενών ομάδων είτε μεικτής δυναμικής, αναλόγως με τους διδακτικούς στόχους που τίθενται κάθε φορά,
- δ) την πρόβλεψη περιόδου επαναλήψεων και εμβάθυνσης στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας,
- ε) την πρόβλεψη επανάληψης βασικών μαθησιακών στόχων από τη μία τάξη στην άλλη
- στ) την ποικιλία των διδακτικών μεθόδων και προσεγγίσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται παραδοσιακές και σύγχρονες μέθοδοι (π.χ. βιωματικές, ανακαλυπτικές, μεταγνωστικές), ώστε να καλύπτονται διαφορετικά μαθησιακά στίλ,
- ζ) τη δυνατότητα διαμόρφωσης του υλικού διδασκαλίας από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες, οι οποίοι/-ες μπορούν να φέρουν κείμενα των ενδιαφερόντων τους και να αναδείξουν τις δικές τους εμπειρίες γραμματισμού,
- η) την πρόβλεψη για διαβαθμισμένης δυσκολίας δραστηριότητες στο εκπαιδευτικό υλικό,
- θ) τα μέσα διδακτικής εφαρμογής, στα οποία συγκαταλέγονται εργαλεία τεχνολογίας, για τα οποία πολλοί/-ές μαθητές/-τριες δείχνουν ενδιαφέρον, αλλά και παραδοσιακά μέσα, καταξιωμένα στην εκπαίδευση, που μπορεί να είναι πιο οικεία σε αρκετούς/-ές μαθητές/-τριες και εκπαιδευτικούς,
- ι) ποικίλες και πολυεπίπεδες τεχνικές αξιολόγησης (βλ. ενότητα Αξιολόγηση),
- ια) τους Οδηγούς Εκπαιδευτικού, οι οποίοι προτείνουν για κάθε Θεματικό Πεδίο δραστηριότητες και εφαρμογές κατάλληλες για διαφοροποιημένη διδασκαλία.

Ενδεικτικά παραδείγματα όπου υποστηρίζεται η διαφοροποιημένη διδασκαλία μέσα από το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων βιβλίων της Γ' τάξης είναι τα εξής:

Ο σχεδιασμός των ηρώων του διδακτικού πακέτου έγινε με στόχο να αντανakλά τις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης και της συμπερίληψης, έτσι ώστε μέσα από ποικίλες προσωπικότητες, διαφορετικούς τρόπους έκφρασης, χαρακτηριστικά και ενδιαφέροντα, κάθε παιδί να μπορεί να ταυτιστεί και να κινητοποιηθεί, ώστε να συμμετέχει ισότιμα στη μαθησιακή διαδικασία.

Σε κάθε ενότητα περιλαμβάνονται ανακαλυπτικές δραστηριότητες επεξεργασίας των γραμματικοσυντακτικών στόχων που προβλέπουν την εμπλοκή των μαθητών/ητρίων ακολουθώντας τα βήματα “παρατηρώ” - “μαθαίνω” - “εφαρμόζω”. Οι μαθητές/ήτριες καθοδηγούνται σταδιακά στη διατύπωση των γραμματικοσυντακτικών κανόνων από τους ίδιους/ες μέσα από την εμπλοκή τους στην ανακαλυπτική διαδικασία. Οι γραμματικοσυντακτικοί στόχοι δεν παρουσιάζονται απομονωμένα, αλλά αναδύονται φυσικά μέσα από τα ίδια τα κείμενα κάθε ενότητας. Οι μαθητές παρατηρούν, αναγνωρίζουν και οδηγούνται σταδιακά στη διατύπωση και την κατανόηση του γραμματικοσυντακτικού κανόνα μέσα από καθοδηγούμενη διερεύνηση.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
Επιρρήματα: χρονικά & τοπικά

Στο κείμενο «Κυνήγι θησαυρού» εντοπίζουμε τις λέξεις με κόκκινα γράμματα και τις γράφουμε.

...πότε...	...πού...				
σήμερα	εκεί				

Σε ποιες ερωτήσεις απαντούν; Συμπληρώνω από πάνω.

Συμπληρώνουμε τις προτάσεις με τις παραπάνω λέξεις. Βάζω ΧΡ αν δηλώνουν χρόνο και ΤΟ αν δηλώνουν τόπο.

- Η Γ' τάξη βρίσκεται στην Α' και τη Δ' τάξη.
- Η φίλη μου μένει στο πάρκο της γειτονιάς.
- Λέω “ευχαριστώ” όταν μου προσφέρουν κάτι.
- είναι η μέρα της εκδρομής της τάξης μας.

Οι λέξεις που συμπληρώσαμε λέγονται **επιρρήματα**.
 Μπαίνουν δίπλα σε για να δείξουν τον (χρονικά) ή τον (τοπικά).
 Γράφουμε μερικά ακόμη:
 τόπου:
 χρόνου:

38304

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
Η πρόταση

Παρατηρώ

Περπατάω. Το παιδί έφτιαξε ένα χαρτονένιο σπιτάκι. Οι πυροσβέστες σβήνουν τις φωτιές.

Υποκείμενο πυρήνας Συμπλήρωμα /Αντικείμενο

• Μερικά ρήματα παίρνουν δύο συμπληρώματα (αντικείμενα).
 Η Μαντώ δίνει στον πατέρα της μια υπόσχεση.

Υποκείμενο πυρήνας Συμπλήρωμα Α Συμπλήρωμα Β

Μαθαίνω

Κάθε πρόταση δίνει ένα νόημα και έχει οπωσδήποτε ένα **ρήμα**. Το ρήμα είναι ο **πυρήνας**, η καρδιά της πρότασης.
 Ένα ρήμα μπορεί να αποτελεί από μόνο του μια πρόταση.

Εφαρμόζω

Σχηματίζω προτάσεις με βάση το ρήμα που έχω.

Υποκείμενο	Πυρήνας	Συμπλήρωμα α	Συμπλήρωμα β
.....	νίκησε
.....	θα φροντίσουμε
.....	χάρισα
.....	δώσαμε

38450

Οι δραστηριότητες επεξεργασίας των κειμένων έχουν σχεδιαστεί, ώστε να είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας και να ανταποκρίνονται σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσικής

ετοιμότητας και μαθησιακού ρυθμού των παιδιών. Κάθε ενότητα προσφέρει ασκήσεις που ξεκινούν από βασικές δεξιότητες και κλιμακώνονται σταδιακά σε δραστηριότητες με πιο σύνθετες απαιτήσεις.

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΚΡΟΑΣΗ

Συζητάμε:

α. Μπορεί το νερό να μας διασκεδάσει;
β. Υπάρχουν παιχνίδια που γίνονται στο νερό;

43851

Μετά την ακρόαση

1 Απαντάμε στις ερωτήσεις:

1. Ποιά βρίσκεται αυτό το παιχνίδι νερού;
2. Τι πρέπει να κάνουν τα παιδιά;
3. Τι μπορούν να κάνουν όσοι δεν παίζουν με το νερό;

2 Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);
Σύμφωνα με την ομιλούσα...

1. Το κρυφό με το νερό κουράζει κάποια στιγμή τα παιδιά. _____
2. Το νερό που ξεπετάγεται αποτελεί ένα θαυμάσιο θέαμα. _____
3. Οι πίδακες νερού συνιστούν μια επικίνδυνη παγίδα. _____
4. Ο ήχος του νερού από τους πίδακες διαταράσσει την ησυχία του πάρκου. _____
5. Ο ήχος του νερού μάς φέρνει σ' επαφή με τον εαυτό μας και τη φύση. _____

3 Γράφουμε 4 λέξεις που ακούγονται στην αφήγηση και συνδέονται με το νερό.

Προτείνεις ένα όνομα για το σιντριβάνι στο Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος;

19

Σε όλες τις ενότητες περιλαμβάνονται προτάσεις βιωματικών δραστηριοτήτων που δίνουν στα παιδιά την ευκαιρία να μαθαίνουν μέσα από παιχνίδια ρόλων, ομαδικές εργασίες, δημιουργική γραφή, δραματοποίηση και δράσεις συνδεδεμένες με την καθημερινότητά τους. Οι προτάσεις συχνά προτείνουν εναλλακτικές επιλογές, ώστε να δίνεται η δυνατότητα για την παραγωγή διαφοροποιημένου μαθησιακού αποτελέσματος και διαφορετικού τύπου ή επιπέδου μαθησιακών έργων.

1

Συζητάμε σε ομάδες και ανακοινώνουμε στην τάξη. Κάθε ομάδα επιλέγει ένα θέμα.

1. Το κοραλλάκι είχε έναν σπουδαίο στόχο. Πώς αντέδρασαν τα άλλα ζωάκια όταν το άκουσαν;
2. Ο αστερίας λέει: «Εφτιαξες λοιπόν μια σωστή ομάδα δράσης...το σχέδιό σου». Πώς αλλάζει τώρα η στάση του αστερία σε σχέση με το παρελθόν; Τι καταλαβαίνει;
3. «Εσύ είσαι εγώ, κι εγώ είμαι εσύ, είμαστε ένα και τίποτε δεν μπορεί να μας χωρίσει.» Τι δείχνουν τα λόγια αυτά;
4. Τι μας διδάσκει η φύση μέσα από αυτή την ιστορία; Πιστεύετε ότι είναι χρήσιμη για τους ανθρώπους;

2

Χωριζόμαστε σε ομάδες 5-6 παιδιών και αναλαμβάνουμε ρόλους θαλάσσιων ζώων ή φυτών. Καθε ένας ετοιμάζει τους στόχους και τα όνειρά του. Παίζουμε μικρά θεατρικά. Ζωγραφίζουμε μάσκες ή στολιδία που μας ταιριάζουν.

Κάθε διδακτική ενότητα προβλέπει περίοδο επανάληψης και εμβάθυνσης, καλύπτοντας συνοπτικά το περιεχόμενο της ενότητας στην υποενότητα "Με μια ματιά" και παρέχοντας ποικιλία επαναληπτικών ασκήσεων στο Τετράδιο Εργασιών. Στο τέλος κάθε ενότητας, παρέχεται η δυνατότητα καλλιέργειας δεξιοτήτων αυτοαξιολόγησης μέσω σύντομων, στοχευμένων δραστηριοτήτων. Τα παιδιά καλούνται να ελέγξουν την κατανόησή τους μέσα από σύντομες ερωτήσεις αναστοχασμού, ενισχύοντας τη μεταγνώση και τη μαθησιακή τους αυτονομία.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ρήμα και διάρκεια

Το θέμα του ρήματος μας δείχνει την ποιότητα της πράξης: **έπαιξ-α, έπαιξ-α**

Χρονική βαθμίδα	Ποιότητα της πράξης στην Ενεργητική Φωνή		
	Διαρκές	Συνοπτικό	Συντελεσμένο (Τελειωμένο)
Παρόν	→ γυρί ζω	-	έχω γυρί σει
Μέλλον	→ θα γυρί ω	θα γυρί σω	θα έχω γυρί σει
Παρελθόν	→ γύρι α	γύρι σα	είχα γυρί σει

Χρονική βαθμίδα	Ποιότητα της πράξης στην Παθητική Φωνή		
	Διαρκές	Συνοπτικό	Συντελεσμένο (Τελειωμένο)
Παρόν	→ αισθάνο μαι	-	έχω αισθαν θεί
Μέλλον	→ θα αισθάνο μαι	θα αισθαν θώ	θα έχω αισθαν θεί
Παρελθόν	→ αισθανόμουν α	αισθάν θηκα	είχα αισθαν θεί

Κτητικές Αντωνυμίες

	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο
ενικός	μου	σου	του
	η ομάδα μου	οι ομάδες σου	η ομάδα του
πληθυντικός	μας	σας	τους
	οι ομάδες μας	οι ομάδες σας	οι ομάδες τους

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Γραμματική - Ορθογραφία

Θιμάμαι τις παραγωγικές καταλήξεις...				
-ώνω	-εύω	-ίζω	-αίνω	-άβω
επλώνω	μαζεύω	χρωματίζω	μοθαίνω	σκάβω
απλώνω	συμβουλεύω	γυρίζω	σημαίνω	ράβω
διορθώνω	βραβεύω	ζωγραφίζω	βγαίνω	ανάβω

Εξαιρέσεις			
κλέβω	δακρύζω	μένω	παύω
	κελαρύζω	δένω	αναπαύω
	συγχύζω	πλένω	
	σφύζω		
	κατακλύζω		
	αναβλύζω		
	σέβωμαι	δανείζω	
		αθροίζω	
		πήζω	
		πρήζω	

Κυριολεξία: οι λέξεις έχουν την αρχική τους σημασία.
Μεταφορά: η σημασία της λέξης μεταφέρεται σε άλλες έννοιες ή πράγματα.
Ομοιοκαταληξία: Εμφανίζεται στην ποίηση, όταν δύο οι περισσότεροι στίχοι ακούγονται το ίδιο στο τέλος. Είναι η ομοιότητα στους φθόγγους από το τελευταίο τονισμένο φωνήεν και ό,τι ακολουθεί.
 Παράδειγμα: στο γήπεδο του χρόνου / κάνουν αγώνα δράμου

Θεματικό λεξικό

Οδηγίες	συμβουλευώ-συμβουλή, κανόνες, συζήτηση, διάλογος, πρεμία, συμπέρασμα
Παιχνίδι	σεβασμός, ευγένεια, αγένεια, επικοινωνία, αγώνας, κερδίζω, χάνω, ήττα, νίκη, νικητής, ισοπαλία, ισότητα, ομάδα, ομαδικότητα, συνεργασία, αρχηγός, βοηθός, εμπιστεύομαι, εμπιστοσύνη
Οικογένειες λέξεων	
Παιδί	παίκτης, παίζω, τηλεπαιχνίδι, παιδί, παιδάκι, παιδαγωγός, εκπαίδευση, εκπαιδευτικός
Ομάδα	ομαδικός, -η, -ο, ομαδικότητα, ομαδούλα, ομαδόρχης, ομαδοποιώ
Φίλος	φιλία, φιλικός, φιλαράκι, φιλενάδα, συμφιλίωση, φιλονικία, φιλοξενία, φιλανθρωπία, φιλάσλος

Σύνθετες λέξεις: Οι λέξεις που δημιουργούνται αν συνδυάσουμε δύο λέξεις. Αποτελούνται από το α' συνθετικό και το β' συνθετικό.

ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Τα **πολυτροπικά κείμενα οδηγίων** χρησιμοποιούν συνδυασμό διαφορετικών τρόπων (γραπτό λόγο, εικόνες, αριθμούς) για να δώσουν οδηγίες για κάτι.

Δομή	Γλώσσα	Πολυτροπικά στοιχεία
Τίτλος	ουσιαστικά	Χρώμα, σχήμα και μέγεθος γραμμάτων
Σκοπός - γενική περιγραφή	Ρήματα σε Μέλλοντα, επίθετα και ουσιαστικά	Χρωματιστό πλαίσιο
Βήματα	Προστακτική ή οριστική	Μεγάλοι αριθμοί, χρώματα, εικόνες

Ελέγχω τις γνώσεις μου!

Υπογραμμίζω τα ρήματα και συμπληρώνω αν είναι στο Διαρκές ή στο Συνοπτικό.

1. Η Μαργαρίτα πέσει όλη τη χρονιά διάβαζε για να δώσει Αγγλικά. →
2. Η Μαργαρίτα χθες δεν διάβαζε αρκετά. →
3. Τελικά σήμερα θα φάμε μακαρόνια. →
4. Από αύριο θα καθαρίζω μόνος μου το δωμάτιό μου. →

Κυκλώνω τις κτητικές αντωνυμίες και βάζω τόνο όπου χρειάζεται:

5. Αυτό είναι το τετραδιο μου.
6. Η Μαρία κι εγώ διαβάζουμε τα βιβλία μας.
7. Θέλω να πλύνω τη μπλούζα μου.
8. Οι συνάντησες μας με τη θεατρική ομάδα διαρκούν πολύ.

Συμπληρώνω τα χράμματα που λείπουν και βάζω τόνο όπου χρειάζεται:

9. Ο Νικόλας μαζ...ει τα παιχνίδια του, όταν συγχρ...ζει το δωμάτιό του.
10. Η μαμά μου δάκρ...σε από χαρά, όταν αντίκρ...σε τον αδερφό της.
11. Θα μου δαν...σεις το μολύβι σου για να διορθ...σω το γραπτό μου;
12. Μαθ...νοουμε από μικροί να πλ...νοουμε σωστά τα δόντια μας.

Σχηματίζω 2 σύνθετα με κάθε λέξη:

13. φύλλο →
14. φίλος →

Κυκλώνω την κυριολεξία και υπογραμμίζω τη μεταφορά.

15. Ο φούρναρης με τη ζεστή καρδιά προσφέρει ζεστό ψωμί σε όποιον έχει ανάγκη.

Μετρώ όλα τα σωστά:

Τα πήγα: έως 3 ξαναδιαβάζω 4-7 μέτρια 8-11 πολύ καλά 12-15 άριστα

Τέλος, τα ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα κάθε ενότητας αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής εμπειρίας. Σε όλες τις ενότητες προτείνονται διαδραστικές ασκήσεις, οπτικοακουστικό υλικό και ψηφιακές δραστηριότητες. Τα εργαλεία αυτά προσφέρουν εναλλακτικούς τρόπους κατανόησης και εξάσκησης και υποστηρίζουν μαθητές με διαφορετικά μαθησιακά προφίλ (βλ. αναλυτικό πίνακα ΨΜΑ στο Κεφάλαιο 6: Παράρτημα).

5.2 Εργασία σε ομάδες

Η ομαδοσυνεργατική πρακτική διαφαίνεται μέσα από τις ποικίλες προτεινόμενες δραστηριότητες στο ΠΣ και τους Οδηγούς Εκπαιδευτικού που ξεκινούν από σύντομες ασκήσεις για ζεύγη μαθητών/-τριών (π.χ. διαλογική συζήτηση), συνεχίζουν με δραστηριότητες μεγαλύτερης διάρκειας και πιο σύνθετων στόχων στις οποίες εμπλέκονται μεγαλύτερες ομάδες μαθητών/-τριών (π.χ. χωρισμός σε τέσσερις (4) ομάδες για συμμετοχή σε γλωσσικό παιχνίδι) και φτάνουν έως την υλοποίηση δραστηριοτήτων στην ολομέλεια (π.χ. ομαδική συγγραφή κειμένου) ή σχεδιασμένων εργασιών (π.χ. συνθετική εργασία κατά τη φάση της περιόδου Μετάβασης, βλ. σχετική υποενότητα), όπου συμμετέχει η τάξη ως σύνολο αλλά και κάθε μαθητής και μαθήτρια ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαίτερες ικανότητές του/της.

5.3 Επανάληψη, αυτοαξιολόγηση και αξιολόγηση από τον εκπαιδευτικό

Ο/Η εκπαιδευτικός λειτουργεί ως καθοδηγητής, συντονιστής και εμπυχωτής της ομάδας της τάξης του/της γνωρίζοντας σε βάθος το γνωστικό αντικείμενο που διδάσκει, καθώς και τους μαθησιακούς στόχους που πρέπει να επιτευχθούν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Παράλληλα, εξίσου σημαντική είναι η γνώση του προφίλ των μαθητών/-τριών του/της, ιδίως σε ό,τι αφορά τον τομέα της μάθησης (ιδιαίτερες ικανότητες, ιδιαίτερες ανάγκες), η ενημέρωσή του/της για στοιχεία του χαρακτήρα τους που πιθανόν να επηρεάζουν τη συμμετοχή τους στην ομάδα, καθώς και η γνώση του πολιτισμικού υποβάθρου, στην περίπτωση των μαθητών/-τριών από άλλες χώρες.

Στο σύνθετο και απαιτητικό αυτό έργο, όσον αφορά το γνωστικό αντικείμενο, ο/η εκπαιδευτικός υποστηρίζεται αφενός από το ΠΣ_2022, το οποίο εκθέτει αναλυτικά, με ακρίβεια και σαφήνεια, τα μαθησιακά αποτελέσματα, και, αφετέρου από τους Οδηγούς Εκπαιδευτικού, οι οποίοι έχουν σχεδιαστεί ως πέντε (5) διακριτοί συνοπτικοί τόμοι, ένας για κάθε Θεματικό Πεδίο (π.χ. Τόμος «Γραμματική περιγραφή») και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, επιστημονική παρουσίαση του πεδίου, των σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας του, ενδεικτικές δραστηριότητες και σχέδια μαθήματος, καθώς και τεχνικές αξιολόγησης των γνώσεων των μαθητών/-τριών για το αντίστοιχο πεδίο. Η αναλυτική παρουσίαση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και του περιεχομένου του μαθήματος αποσκοπεί να καταστήσει τον/την εκπαιδευτικό περισσότερο αυτόνομο/-η σε σχέση με το παρελθόν, καθώς τώρα έχει στη διάθεσή του/της όλο το πρωτογενές υλικό, προκειμένου να σχεδιάσει την πορεία διδασκαλίας για την τάξη του/της και να διαφοροποιήσει τους επιδιωκόμενους στόχους ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών του/της.

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η επιλογή των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που ορίζονται για κάθε ομάδα μαθητών βρίσκεται στην ευθύνη και την αρμοδιότητα του/της εκπαιδευτικού της τάξης προσδιοριζόμενη από τη δυναμική των ομάδων, τις εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες των μαθητών, συνυπολογίζοντας και τις επιθυμίες τους.

Οι διαδικασίες αξιολόγησης προσδιορίζονται από τον σκοπό (γιατί), τον χρόνο (πότε και πόσο), τον τρόπο και τα κριτήρια (πώς) που θα χρησιμοποιηθούν.

Ως προς την παράμετρο του χρόνου, ακολουθείται το τρίπτυχο αρχική (ή διαγνωστική) – συνεχής (ή διαμορφωτική) – τελική (ή αθροιστική), που αποσκοπεί στην παρακολούθηση της πορείας τόσο της τάξης ως συνόλου όσο και κάθε μαθητή/-τριας ατομικά, καθώς και στην εφαρμογή διαφόρων τρόπων συγκέντρωσης πληροφοριών, ώστε να συνεκτιμάται το σύνολο ή ένα μεγαλύτερο εύρος των ατομικών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών.

Η αρχική αξιολόγηση κάθε διδακτικού έτους στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας είναι διαγνωστική και πραγματοποιείται κατά τις πρώτες τρεις εβδομάδες, οι οποίες αποτελούν άτυπη περίοδο προσαρμογής των μαθητών/-τριών στη νέα τάξη. Το αποτέλεσμα της αφορά αποκλειστικά τον/την εκπαιδευτικό και τη σχολική μονάδα, δεν κατηγοριοποιεί τους/τις μαθητές/-τριες και χρησιμοποιείται ως δείκτης αρχικής παρατήρησης της προόδου τους κατά τους επόμενους μήνες.

Ως γενικοί στόχοι αναφέρονται: α) η εκτίμηση του μαθησιακού επιπέδου του συνόλου των μαθητών/-τριών της τάξης σε βασικές δεξιότητες (π.χ. αναγνωστική ικανότητα, λεξική επάρκεια), οι οποίες δε συνδέονται απαραίτητως με συγκεκριμένη ύλη προηγούμενων ετών, αλλά κυρίως με το μαθησιακό επίπεδο σε σχέση με την τάξη φοίτησης, β) ο εντοπισμός μαθητών/-τριών με ιδιαίτερες δυσκολίες ή δυνατότητες σε σχέση με την ηλικία τους, γ) η εκτίμηση του βαθμού αφομοίωσης περιεχομένου του μαθήματος που θεωρείται κατακτημένο από τα προηγούμενα έτη (π.χ. ρηματικοί χρόνοι, σύνθεση κειμένων, ορθογραφία, μεταγλώσσα).

Διαγνωστική αξιολόγηση μπορεί να λαμβάνει χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, κάθε φορά που οι μαθητές/-τριες εισάγονται σε μια νέα διδακτική ενότητα ή πεδίο δραστηριότητας, με σκοπό, στην περίπτωση αυτή, τη διερεύνηση του υποβάθρου επάνω στο οποίο θα «χτιστεί» η νέα μάθηση.

Η συνεχής ή διαμορφωτική αξιολόγηση πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους με διαφορετικούς τρόπους και μέσα αξιολόγησης που εναλλάσσονται, ώστε κάθε μαθητής/-τρια να αξιολογείται με πολλούς συνδυαστικούς τρόπους. Η διαμορφωτική αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την τελική/αθροιστική αξιολόγηση.

Η τελική ή αθροιστική αξιολόγηση διενεργείται σε δύο φάσεις, ως ενδιάμεση αθροιστική και τελική αθροιστική, με βασικό στόχο τον έλεγχο της απόκτησης των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποτελούσαν στόχους για την τάξη που ολοκλήρωσαν οι μαθητές/-τριες. Θα πρέπει να διευκρινιστεί εδώ ότι επιμέρους τελικές αξιολογήσεις μπορούν να διενεργούνται και καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους με την ολοκλήρωση μιας διδακτικής ενότητας ή ενός κεφαλαίου, όταν ο σκοπός είναι η αποτίμηση του βαθμού επίτευξης των στόχων, χωρίς διαμορφωτική/ανατροφοδοτική πρόθεση.

Τρόπος αξιολόγησης

Οι τρόποι και τα μέσα αξιολόγησης που προτείνονται εδώ είναι ποικίλα δίνοντας τη δυνατότητα στον/στην εκπαιδευτικό να επιλέγει σύμφωνα με την κρίση του τα καταλληλότερα για κάθε περίπτωση.

Καταρχάς, για την αρχική ή διαγνωστική αξιολόγηση μπορούν να εφαρμοστούν:

α) Σχάρα ατομικής παρατήρησης για κάθε μαθητή/-τρια, την οποία συμπληρώνει ο/η εκπαιδευτικός μετά από παρακολούθηση δύο εβδομάδων, κατά τον πρώτο μήνα κάθε σχολικού έτους. Οι άξονες παρατήρησης αφορούν γενικά τις γλωσσικές δεξιότητες, οι οποίες συμπληρώνονται από άλλες δεξιότητες και στάσεις των μαθητών/-τριών, όπως η συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της τάξης, τα ενδιαφέροντά τους, η επικοινωνιακή τους ικανότητα κ.λπ.

β) Άτυπο κριτήριο αξιολόγησης (τεστ) που κατασκευάζει ο/η εκπαιδευτικός με βάση τους κεντρικούς στόχους τους οποίους οι μαθητές/-τριες αναμένεται να έχουν κατακτήσει, σύμφωνα με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΣ για τα προηγούμενα έτη.

γ) Σταθμισμένα διαγνωστικά κριτήρια εγκεκριμένα από το Υ.ΠΑΙ.Θ., τα οποία ελέγχουν ποικίλες παραμέτρους της γλωσσικής ικανότητας και πραγμάτωσης. Τα αποτελέσματά τους

προσφέρουν ενδείξεις στον/στην εκπαιδευτικό και δε θα πρέπει να αξιοποιούνται ως γνωμάτευση, καθώς αυτή αποτελεί διαδικασία επίσημων φορέων.

Στη συνέχεια, στο πλαίσιο της συνεχούς ή διαμορφωτικής αξιολόγησης μπορούν να αξιοποιηθούν:

1. Ημερολόγια παρατήρησης
2. Σχέδια εργασίας ως μέσα αξιολόγησης
3. Φάκελος εργασιών με αναθεωρημένες εργασίες
4. Εννοιολογικοί χάρτες
5. Εβδομαδιαία / Μηνιαία κριτήρια αξιολόγησης (τεστ)
6. Ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης ή αυτοδιόρθωσης (ατομική του μαθητή)
7. Ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης ή αυτοδιόρθωσης – ετεροδιόρθωσης (ομαδική των μαθητών/-τριών)
8. Παρατήρηση και αξιολόγηση από τον/την εκπαιδευτικό (ημερολόγια παρακολούθησης)

Επιπλέον, στο πλαίσιο εναλλακτικών τεχνικών διαμορφωτικής αξιολόγησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν η περιγραφική αξιολόγηση, η αξιολόγηση μέσω μιας αυθεντικής δημιουργίας του/της μαθητή/-τριας, η αξιολόγηση μέσω θεατρικών δράσεων, η αξιολόγηση μέσω της γραφής κειμένων για δεδομένες επικοινωνιακές περιστάσεις κ.λπ.

Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι τα αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης (τεστ) συνεκτιμώνται και συμπληρώνονται από τη συστηματική παρατήρηση από μέρους του/της εκπαιδευτικού ποικίλων παραμέτρων της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε μια προσπάθεια ολιστικής προσέγγισης της πορείας και προόδου των μαθητών/-τριών. Ωστόσο, υπό την καθοδήγηση εκπαιδευτικών επιμορφωμένων στην εφαρμογή σταθμισμένων κριτηρίων, και με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων και κηδεμόνων, μπορούν να εφαρμοστούν εργαλεία πρώιμης ανίχνευσης μαθησιακών δυσκολιών, ιδίως στις μικρές τάξεις, με στόχο την έγκαιρη και κατάλληλη εφαρμογή παρεμβάσεων.

Η αυτοαξιολόγηση του/της μαθητή/-τριας είναι σημαντική διαδικασία, που οδηγεί στη συνειδητοποίηση της πορείας της μάθησης και του αποτελέσμάτος της. Ωστόσο, δε θα πρέπει να αποτελεί μηχανιστική διαδικασία που εφαρμόζεται επιφανειακά χωρίς τη συνειδητή εμπλοκή του/της μαθητή/-τριας. Για τον λόγο αυτό, τα ερωτήματα θα πρέπει να είναι συγκεκριμένα και άμεσα συνδεδεμένα με το αντικείμενο διδασκαλίας. Στις μικρές τάξεις (Α', Β', Γ') οι ερωτήσεις τίθενται πιο γενικά (π.χ. Τι σου άρεσε περισσότερο, αυτό ή το άλλο; / Τι θα ήθελες να ξαναδιαβάσεις για να το μάθεις καλύτερα...;/ Τι είναι πιο εύκολο για σένα, η ανάγνωση ή η ορθογραφία; κ.λπ.).

Στους Οδηγούς Εκπαιδευτικού κάθε Θεματικού Πεδίου εμπεριέχονται ενδεικτικά δελτία/φύλλα αυτοαξιολόγησης, για διαφορετικές ηλικιακές ομάδες μαθητών/-τριών. Επιπλέον, τα φύλλα αυτοαξιολόγησης μπορούν είτε να έχουν ολιστικό χαρακτήρα επιτρέποντας την παράλληλη αξιολόγηση διαφορετικών ΘΠ ή/και γραμματικών επιπέδων είτε να έχουν επικοινωνιακό και κειμενοκεντρικό χαρακτήρα, αφού μπορούν να προσαρμόζονται κατάλληλα από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού, εστιάζοντας κάθε φορά στα πεδία και τις ενότητες της επιλογής του, ανάλογα με το τι επεξεργάστηκε με τους/τις μαθητές/-τριές του στην τάξη. Τέλος, τα δελτία/φύλλα μπορούν να αξιοποιηθούν και από τις ομάδες, στην περίπτωση της αυτοαξιολόγησης (ή ετεροδιόρθωσης) στο πλαίσιο της ομάδας.

Ολοκληρώνοντας τη διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών/-τριών στο τέλος κάθε έτους, η τελική ή αθροιστική αξιολόγηση έχει ως στόχο να αποτυπώσει συγκεντρωτικά τη σχολική

πορεία του/της μαθητή/-τριας εστιάζοντας στην πρόοδο που έχει επιτύχει σε ατομικό επίπεδο σε σχέση με τους προκαθορισμένους διδακτικούς στόχους του γνωστικού αντικειμένου. Θα πρέπει να είναι σαφές ότι οι πρόοδοι, οι διάφορες μορφές αξιολόγησης κυρίως διαμορφωτικού χαρακτήρα και οι φάκελοι των μαθητών/-τριών έχουν αποκλειστικό σκοπό την έγκαιρη αντιμετώπιση ελλείψεων, την ενδυνάμωση με στοχευμένες δράσεις, αλλά και την περαιτέρω αύξηση του βαθμού δυσκολίας στις περιπτώσεις μαθητών/-τριών με υψηλές επιδόσεις.

Τα κριτήρια αξιολόγησης (γενικά)

Τα κριτήρια αξιολόγησης των μαθητών/-τριών βασίζονται στους στόχους του Προγράμματος Σπουδών, ενώ τα μέσα πραγματοποίησης της αξιολόγησης λαμβάνουν διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων που ομοιάζουν σε μορφή και περιεχόμενο με αντίστοιχες παιδαγωγικές δραστηριότητες του ΠΣ (π.χ. η αξιολόγηση της παραγωγής γραπτού λόγου γίνεται στην τάξη μέσω ατομικής συγγραφής κειμένου, σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο). Είναι εξίσου σημαντικό να αξιολογείται ο προφορικός λόγος με προφορικά διατυπωμένες ερωτήσεις, κατευθυνόμενο ή ελεύθερο διάλογο, συστηματική παρατήρηση ή/και συνδυασμό τεχνικών μεταξύ τους.

Η επικοινωνιακή/κειμενοκεντρική προσέγγιση εστιάζει το ενδιαφέρον της πρωτίστως στη χρήση της γλώσσας και στις συνθήκες επικοινωνίας υπό τις οποίες παράγεται το μήνυμα.

Συγκεκριμένα, ο/η μαθητής/-τρια, πέρα από τη γνώση της γραμματικής που κρίνεται απολύτως απαραίτητη, πρέπει να είναι ικανός/-ή να χρησιμοποιεί κατάλληλα τη γλώσσα για την επίτευξη ποικίλων λειτουργιών επικοινωνιακού τύπου με στόχο την επίτευξη αποτελεσματικής επικοινωνίας. Για να χαρακτηριστεί, επομένως, ως επαρκής μια συγκεκριμένη μορφή αξιολόγησης θα πρέπει, σύμφωνα με την επικοινωνιακή προσέγγιση, να παρέχει τη δυνατότητα αντικειμενικής διακρίβωσης και μέτρησης τόσο της γνώσης των τυπικών κανόνων της γραμματικής (πράγμα που επεδίωκαν τα παλαιότερα μοντέλα), όσο και της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων αυτών σε επίπεδο γλωσσικής χρήσης στα εκάστοτε δεδομένα της περίπτωσης επικοινωνίας (διάσταση που προσθέτει η τρέχουσα διδακτική μεθοδολογία).

Η αξιολόγηση μέσω αυθεντικών επικοινωνιακών καταστάσεων καλείται αυθεντική αξιολόγηση. Η δισδιάστατη αυτή αντίληψη που προωθεί η επικοινωνιακή προσέγγιση προσδίδει έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στην αξιολόγηση του μαθήματος, η οποία από διαδικασία μέτρησης της δυνατότητας για αποστήθιση τύπων και κανόνων μετατρέπεται σε μέσο εκτίμησης της ικανότητας για αποτελεσματική χρήση της γλώσσας. Κατ' επέκταση, θεωρείται σήμερα ότι τα πλέον κατάλληλα και αποτελεσματικά κριτήρια αξιολόγησης είναι αυτά που προτείνονται από τον ίδιο/την ίδια τον/τη διδάσκοντα/-ουσα, καθώς είναι σε θέση να γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες της τάξης του/της, τις εμπειρίες, τις γνώσεις, τις δυνατότητες ή/και τις αδυναμίες των μαθητών/-τριών του/της, αλλά και από τα ίδια τα μέλη της τάξης που στοχάζονται και διαμορφώνουν σταδιακά τα δικά τους κριτήρια αξιολόγησης.

Αυτοαξιολόγηση/αναστοχασμός εκπαιδευτικού

Εκτός από την αξιολόγηση των μαθητών/-τριών, εξίσου σημαντικό ρόλο για την επιτυχή έκβαση της συνολικής εκπαιδευτικής διαδικασίας έχει η αυτοαξιολόγηση/ο αναστοχασμός του/της εκπαιδευτικού, ο οποίος πρέπει να αφορά εξίσου στις μεθόδους που ακολούθησε και στην επίτευξη των στόχων που είχε θέσει. Ως βασικό μέσο αυτοαξιολόγησης του/της εκπαιδευτικού πρέπει να λειτουργεί ο αναστοχασμός επί των αποτελεσμάτων των μαθητών/-τριών του/της κατά τις διάφορες φάσεις αξιολόγησης, καθώς και ο προβληματισμός του/της σχετικά με την ανταπόκριση των μαθητών/-τριών στα διάφορα κριτήρια αξιολόγησης που υιοθετεί.

Στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να ετεροαξιολογούν το υλικό που δημιουργούν, τις διδακτικές τους προσεγγίσεις, τις παρεμβάσεις που σχεδιάζουν για τη στοχευμένη αντιμετώπιση συγκεκριμένων ελλείψεων (π.χ. ελλιπής κατανόηση γραπτού λόγου). Η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση των εκπαιδευτικών μπορεί να λαμβάνει τη μορφή σύντομου ερωτηματολογίου ή να καταχωρίζεται σε ημερολόγιο παρατήρησης που τηρείται από τον/την ίδιο/-α.

Κεφάλαιο 6: Παράρτημα

6.1. Πίνακες με ειδικά σημεία προσοχής

Στην ανάλυση των ενοτήτων του σχολικού εγχειριδίου για τη γλώσσα έχουν επισημανθεί τα δύσκολα σημεία που πρέπει ο εκπαιδευτικός να προσέξει στη διδασκαλία του. Ενδεικτικά:

A. Διδασκαλία ρημάτων: Χρονικές βαθμίδες, Ποιότητα ενέργειας, Τροπικότητα

Οι χρονικές βαθμίδες διακρίνουν τους χρόνους σε παροντικούς, παρελθοντικούς και μελλοντικούς. Το ποιόν ενεργείας/ποιότητα ενέργειας δηλώνει αν η ενέργεια του ρήματος έχει διάρκεια/επαναληπτικότητα (Εξακολουθητικό) ή μη διάρκεια/μη επαναληπτικότητα (Συνοπτικό). Το Συντελεσμένο ποιόν ενεργείας φανερώνει ολοκληρωμένη ενέργεια πριν από μια άλλη πράξη π.χ. έχω διαβάσει (τώρα που μιλάμε), είχα διαβάσει (γι' αυτό έγραφα καλά), θα έχω διαβάσει (όταν θα βγούμε).

Ο συνδυασμός της χρονικής βαθμίδας και του ποιού ενεργείας δίνουν τη δομή του ρηματικού συστήματος της Νέας Ελληνικής.

Ποιότητα ενέργειας →	Εξακολουθητικό	Συνοπτικό	Συντελεσμένο
Χρονική βαθμίδα ↓	Παράδειγμα με ρήμα α' συζυγίας		
Παρόν	Ενεστώτας γράφ-ω	-	Παρακείμενος έχω γράψ-ει
Παρελθόν	Παρατατικός έγραφ-α	Αόριστος έγραψ-α	Υπερσυντέλικος είχα γράψ-ει

Μέλλον	Εξακολουθητικός Μέλλοντας θα γραφ-ω	Συνοπτικός Μέλλοντας θα γράψ-ω	Συντελεσμένος Μέλλοντας θα έχω γράψ-ει
---------------	--	---	---

Το **σημασιολογικό φάσμα** που καλύπτει η ανθρώπινη επικοινωνία είναι τεράστιο. Ξεκινάει από τη **βεβαιότητα του ομιλητή για όσα λέει**, για να περάσει σε **ποικίλους βαθμούς μειωμένης βεβαιότητας**, που κυμαίνονται από την απορία, την πιθανολόγηση, την επιφύλαξη, την ευχή, την προσδοκία έως τη δυνατότητα, την πρόθεση, την επιθυμία, την παράκληση, την προτροπή, την εντολή, την προσταγή αλλά και την υποχώρηση, την άδεια και την παραχώρηση. Πρόκειται για τη δυνατότητα που δίνεται στον ομιλητή **να σχολιάσει τα λεγόμενά** του μιλώντας για αυτά. Αυτός ο σχολιασμένος λόγος σε **σημασιολογικό και γραμματικοσυντακτικό επίπεδο** πραγματώνεται με την **τροπικότητα**, η οποία έχει το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει ακριβέστερους και ευκολότερα προσλήψιμους σχολιασμούς απ' ό,τι λ.χ. ο επιτονισμός, η φωνητική κύμανση της εκφοράς του λόγου, η οποία δηλώνει επίσης σειρά συναισθημάτων και μορφών σχολιασμού.

Στην παραδοσιακή γραμματική ως δομές μέσω των οποίων εκφράζεται η τροπικότητα αναφέρονται οι **εγκλίσεις** (Οριστική, Υποτακτική, Προστακτική..). Οι εγκλίσεις (Τροπικότητα) είναι άχρονες αλλά έχουν ποιόν ενεργείας.

	Τροπικότητα-Εγκλίσεις	
Ποιόν ενεργείας	Υποτακτική	Προστακτική
Εξακολουθητικό	να γράφω να γράφομαι	γράφε/ γράφετε *γράφου
Συνοπτικό	να γράψω να γραφτώ	γράψε/γράψτε *γράφου/γραφτείτε
Συντελεσμένο	να έχω/είχα γράψει	

Β. Καλλιέργεια μορφολογικής επίγνωσης στη Γ΄ Δημοτικού

Η μορφολογική επίγνωση είναι η ικανότητα των μαθητών να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τη μορφολογική δομή των λέξεων, δηλαδή τα μικρότερα νοηματικά μέρη από τα οποία αποτελούνται (μορφήματα), όπως το θέμα και οι καταλήξεις.

Μέσα από αυτή την ικανότητα τα παιδιά αντιλαμβάνονται πώς σχηματίζονται οι λέξεις, πώς αλλάζουν μορφή και σημασία και πώς συνδέονται μεταξύ τους. Για παράδειγμα, μπορούν να εντοπίσουν το κοινό θέμα σε λέξεις όπως *γράφω*, *γράφεις*, *γράψαμε* ή να κατανοήσουν ότι η κατάληξη δείχνει χρόνο, πρόσωπο ή αριθμό.

Η ανάπτυξη της μορφολογικής επίγνωσης είναι ιδιαίτερα σημαντική στο δημοτικό σχολείο, καθώς βοηθά τους μαθητές να κατανοούν καλύτερα τη δομή της ελληνικής γλώσσας, να διαβάζουν πιο αποτελεσματικά και να βελτιώνουν την ορθογραφία τους.

Στα Βιβλία Μαθητή, στους πίνακες γραμματικής, οι καταλήξεις των λέξεων επισημαίνονται με κόκκινο ή με άλλο χρώμα. Στις αντίστοιχες ασκήσεις οι μαθητές καλούνται να εφαρμόσουν την ίδια πρακτική, επισημαίνοντας και οι ίδιοι τις καταλήξεις, ώστε να διευκολύνεται η αναγνώριση και κατανόηση της μορφολογικής δομής των λέξεων.

	Παρελθόν	Παρόν	Μέλλον
Διαρκές	διάβαζα	διάβαζω	θα διαβάζω
Συνοπτικό	διάβασα		θα διαβάσω

Επίθετα

- Είναι οι λέξεις που **χαρακτηρίζουν** τα ουσιαστικά.
- Έχουν **3 γένη**: αρσενικό (ο), θηλυκό (η) και ουδέτερο (το)
ο νέος → αρσενικό η νέα → θηλυκό το νέο → ουδέτερο
- Συμφωνούν με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε γένος, πτώση και αριθμό.

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ο νέος δάσκαλος	η νέα δασκάλα	το νέο βιβλίο

Ασκήσεις καλλιέργεια μορφολογικής επίγνωσης:

α. Εντοπισμός θέματος (βάση της λέξης):

- 12 α. Στις οικογένειες λέξεων υπογραμμίζω τη βάση της λέξης:
- σχολείο - σχολικός - σχολή - σχολάω - σχόλασμα
 - συμμαθητής - μαθαίνω - μαθητές - μάθημα
 - ευθύνη - ευθύνομαι - διευθυντής - διευθύντρια - υποδιευθυντής - υπεύθυνος

β. Εντοπισμός κατάληξης:

- α. Υπογραμμίζω τα ρήματα και κυκλώνω την κατάληξη. Τοποθετώ τα ρήματα στη χρονική βαθμίδα τους.

Κάθε μέρα ξυπνώ το πρωί και πηγαίνω στο σχολείο με τα πόδια. Χθες, όμως, άρρησα. Δεν άνοιγαν τα μάτια μου από τη νύστα. Από 'δω και πέρα θα κοιμάμαι πιο νωρίς και δεν θα ξαναρχήσω στο σχολείο.

Παρελθόν	Παρόν	Μέλλον
	ξυπνώ	

γ. Κατάτμηση ρήματος σε θέμα και κατάληξη:

Βρίσκω τα ρήματα και χρωματίζω με μπλε χρώμα το θέμα και κόκκινο την κατάληξη. Στη συνέχεια γράφω δίπλα σε κάθε πρόταση τη χρονική βαθμίδα.

- Π.χ. Ο Μάνος κάνει πολύ όμορφα γράμματα. → Παρόν
1. Η Μαρία χθες ζωγράφισε έναν πορτοκαλί αστερία. →
 2. Θα παίξετε μαζί μας ποδόσφαιρο τελικά; →
 3. Σήμερα γνωρίσαμε τον νέο μας δάσκαλο. →
 4. Ένωθες αγωνία για τη νέα σχολική χρονιά; →
 5. Κάθε φορά παρουσιάζουμε όλοι μας τις εργασίες μας στην τάξη. →
 6. Αυτή τη φορά δεν έλυσαν όλοι οι μαθητές το τελευταίο πρόβλημα. →
 7. Από αύριο θα αρχίσω μαθήματα κιθάρας. →

δ. Ανασύνθεση από το θέμα και την κατάληξη:

Συμπληρώνω τις καταλήξεις. Κάποιες ταιριάζουν δύο φορές.

ω εις ατε ες αν ε
ει ουμε αμε α ουν ετε

Πρόσωπα	Παρόν	Παρελθόν	Μέλλον
εγώ	γράφ.....	έγραψ.....	θα γράψ.....
εσύ	γράφ.....	έγραψ.....	θα γράψ.....
αυτός -ή-ό	γράφ.....	έγραψ.....	θα γράψ.....
εμείς	γράφ.....	γράψ.....	θα γράψ.....
εσείς	γράφ.....	γράψ.....	θα γράψ.....
αυτοί	γράφ.....	έγραψ.....	θα γράψ.....

Συνδυάζουμε τη βάση **ομαδ-** με τα παρακάτω στοιχεία και γράφουμε λέξεις:

-ικός -ική -ικο -ικά -ικότητα -άρα -ούλα -άρχης -ποιώ

.....
.....
.....

α. Συνδυάζω το **κοκκιν-** με τα παρακάτω στοιχεία και συμπληρώνω.

-ίζω -ιστός -άκι -ίλα -ούλης ξε- κατα- -ωπός

.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Οι λέξεις που έφτιαξα ονομάζονται **παράγωγες**.

ε. Μορφολογική ανάλυση λέξεων:

α. Κυκλώνω το όμοιο μέρος στα επίθετα.

μαχική καταπληκτικός σκεπτικός φυσικό

β. Χωρίζω τις λέξεις όπως στο παράδειγμα:

.....μαχ.....-ικ.....-η.....
.....
.....
.....

Τι παρατηρώ στη μεσαία και τι στην τελευταία στήλη;

Γ. Παραγωγή-Σύνθεση

Παραγωγικοί Μηχανισμοί-Παραγωγή λέξεων:

Ο μορφολογικός τεμαχισμός ή μορφολογική ανάλυση είναι η ανάλυση μιας λέξης σε μορφήματα (προθήματα, επιθήματα) και αποτελεί σημαντική στρατηγική διδασκαλίας του λεξιλογίου και της ορθογραφίας:

Παραγωγή:

α) προθήματα + θέμα της λέξης

π.χ. δια-θέσ-η, ξε-γραφ-ω

β) Θέμα της λέξης + παραγωγικά επιθήματα/καταλήξεις

π.χ. βραχ-ώδ-ης, λερ-ών-ω, βεβαι-οτητα, δικαι-οσύνη

Σύνθεση:

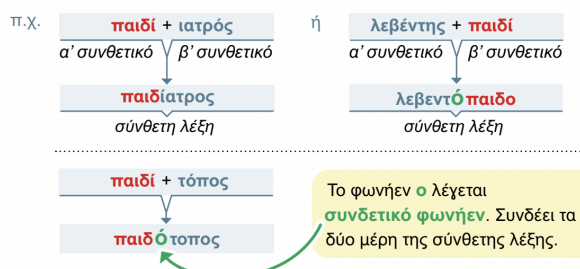
Ενώνονται δύο ή περισσότερες λέξεις για να σχηματίσουν μία νέα.

Οι λέξεις που ενώνονται μπορεί να είναι:

α) της ίδιας γραμματικής κατηγορίας, π.χ. επίθετο + επίθετο (ερυθρός + λευκός = ερυθρόλευκος), ρήμα + ρήμα (ανοίγω + κλείνω = ανοιγοκλείνω)

β) διαφορετικής γραμματικής κατηγορίας, π.χ. επίθετο + ουσιαστικό (άγριο + κασίκι = αγριοκάσικο) ή επίρρημα + ρήμα (σιγά + κλαίω = σιγοκλαίω).

Πολλές νέες λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια, έχουν δημιουργηθεί με τον συνδυασμό της λέξης «παιδί» με άλλες λέξεις. Αυτές λέγονται **σύνθετες**.

6.2. Πίνακας ΨΜΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΒΙΒΛΙΟ	ΣΕΛΙΔΑ ΒΙΒΛΙΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΟΡΟΥ	ΕΙΔΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
	BM1	6	Συνοδευτικό υλικό διδασκαλίας Γ' Δημοτικού	https://ebooksdl.cti.gr/handle/20.500.14040/49839	οδηγός
1	BM1	18	ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38210	εννοιολογικός χάρτης
1	BM1	18	ΤΑ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΣΕΤΙΝΑΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38209	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	BM1	19	ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΠΑΡΟΝ Ή ΜΕΛΛΟΝ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38225	εννοιολογικός χάρτης
1	BM1	22	ΟΛΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ... ΜΑ ΤΟΣΟ ΙΔΙΟΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38212	εννοιολογικός χάρτης
1	BM1	25	Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΔΑΣΚΑΛΑ - ΕΠΙΘΕΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38231	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	BM1	26	ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΡΗΜΑ ΕΧΩ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38227	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	BM1	28	ΕΠΙΘΕΤΑ - ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38900	εννοιολογικός χάρτης
1	BM1	30	ΓΝΩΡΙΖΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/36101	<u>Παρουσίαση</u>
1	BM1	32	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43849	ήχος
1	BM1	33	ΜΙΑ ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40614	εικόνα, κείμενο
1	BM1	34	ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΜΕ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38229	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης

			ΤΟΝ ΜΙΚΡΟ ΝΙΚΟΛΑ		
1	BM1	34	ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ (ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ)	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38877	Διαδραστική παρουσίαση
1	BM1	36	ΠΕΡΙΓΡΑΦΩ ΠΡΟΣΩΠΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38230	Παρουσίαση
1	BM1	39	ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38899	εκπαιδευτικό παιχνίδι
1	BM1	40	ΓΛΩΣΣΑΡΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38880	Γλωσσάρι
1	BM1	41	ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38216	εκπαιδευτικό παιχνίδι
1	TE1	9	ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38884	ήχος
1	TE1	11	ΒΡΕΣ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38211	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	12	ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ -ΤΟ ΡΗΜΑ "ΕΙΜΑΙ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38226	ήχος
1	TE1	12	ΤΟ ΡΗΜΑ "ΕΙΜΑΙ" - ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40612	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	13	ΤΟ ΡΗΜΑ "ΕΧΩ" - ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40483	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	15	ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΙΚΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40149	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	16	Η ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39353	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	16	Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ "ΑΣΠΡΟΣ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38224	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	17	ΒΡΙΣΚΟΥΜΕ ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΤΡΕΙΣ ΣΥΛΛΑΒΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38223	εικόνα
1	TE1	18	ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38222	ήχος
1	TE1	19	ΤΗΣ Ή ΤΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/36096	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	19	ΤΩΝ Ή ΤΟΝ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38232	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
1	TE1	20	ΠΕΡΙΓΡΑΦΩ ΠΡΟΣΩΠΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38221	ήχος
1	TE1	25	ΤΟΤΕ ΚΑΙ... ΤΩΡΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/36030	εικόνα
2	BM1	46	ΔΙΑΛΟΓΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38233	εικόνα

2	BM1	47	Η ΚΟΡΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38274	animation
2	BM1	50	ΟΜΑΔΙΚΑ ΑΘΛΗΜΑΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38251	εικόνα
2	BM1	50	ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΑΣ!	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40618	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	51	ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38271	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	53	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - Η ΕΧΘΡΟΠΙΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43850	ήχος
2	BM1	54	Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ "ΦΙΛΟΣ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40615	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	58	ΚΑΝΟΝΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38240	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	59	Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ "ΠΑΙΔΙΟΥ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40616	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	61	ΨΑΧΝΩ ΓΙΑ ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38247	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	65	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ 'Η ΜΕ ΔΙΑΡΚΕΙΑ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38238	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	67	ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38252	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	68	ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38832	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	69	ΤΙ ΜΑΣ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38270	εικόνα
2	BM1	69	ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΡΗΜΑΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38235	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	69	ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΝΗΜΗΣ - ΓΛΩΣΣΑΡΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38228	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	BM1	71	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38239	εκπαιδευτικό παιχνίδι
2	BM1	73	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38234	χρονογραμμή
2	BM1	75	ΕΔΩ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38265	εικόνα
2	BM1	77	ΕΘΙΜΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40617	χάρτης
2	TE1	26	ΕΝΑ ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38246	γλωσσάρι

2	TE1	27	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΟΤΗΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38241	γράφημα
2	TE1	29	Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40619	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	TE1	33	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38267	ήχος
2	TE1	37	ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38249	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	TE1	39	ΑΚΟΥΩ ΚΑΙ ΠΛΗΚΤΡΟΛΟΓΩ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38242	ήχος
2	TE1	40	ΣΤΗ ΔΕΝΤΡΟΦΥΤΕΥΣΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38243	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
2	TE1	41	ΚΥΡΙΟΛΕΚΤΙΚΑ Ή ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38250	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	BM2	11	ΜΙΑ ΠΙΝΙΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΙΚΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38315	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	BM2	11	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38215	γλωσσάρι
3	BM2	12	ΠΟΙΟΣ ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38299	χάρτης
3	BM2	18	ΣΤΟ ΠΑΡΤΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38293	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	BM2	18	ΑΡΧΗ, ΜΕΣΗ Ή ΤΕΛΟΣ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38248	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	BM2	18	ΔΟΜΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/36021	Παρουσίαση
3	BM2	19	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟ ΝΕΡΟ... ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43851	ήχος
3	BM2	21	ΚΡΙΤΣΙΜΠΛΟΜ ΤΟΥΚ ΤΟΥΚ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38303	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	BM2	24	ΠΕΡΝΑΜΕ ΟΜΟΡΦΑ ΜΑΖΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38311	εικόνα
3	BM2	24	ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ!	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40613	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	BM2	25	ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38304	εκπαιδευτικό παιχνίδι
3	BM2	27	ΠΕΡΝΑΜΕ ΟΜΟΡΦΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38307	εικόνα
3	BM2	30	ΕΠΙΛΕΓΩ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38308	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης

3	BM2	30	ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38313	εικόνα
3	BM2	30	ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟ Ή ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΟΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38302	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	BM2	31	ΣΥΝΩΝΥΜΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38836	γλωσσάρι
3	TE1	43	ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΜΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38300	εννοιολογικός χάρτης
3	TE1	44	ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38314	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	TE1	46	ΑΝΙΣΟΣΥΛΛΑΒΑ ΚΑΙ ΙΣΟΣΥΛΛΑΒΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38306	παρουσίαση
3	TE1	47	ΙΣΟΣΥΛΛΑΒΑ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΣΥΛΛΑΒΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38305	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	TE1	48	Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38896	βίντεο
3	TE1	54	ΘΥΜΑΜΑΙ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38318	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	TE1	55	ΒΡΙΣΚΩ ΤΙΣ ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38310	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	TE1	58	ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΜΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38296	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	TE1	59	ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38292	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
3	TE1	62	ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38294	παρουσίαση
3	TE1	62	Η ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΔΑ ΡΗΜΑΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38295	βιντεο
3	TE1	62	ΘΥΜΑΜΑΙ...	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38298	εκπαιδευτικό παιχνίδι
4	BM2	36	Ο ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38455	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	37	ΚΕΝΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38449	animation
4	BM2	39	ΗΡΩΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38464	εικόνα
4	BM2	39	ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΗΡΩΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38428	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	39	ΜΙΑ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40154	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης

4	BM2	40	ΟΙ ΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38419	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	41	ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38430	χάρτης
4	BM2	42	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - Η ΥΠΟΣΧΕΣΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43852	ήχος
4	BM2	43	ΕΛΕΝΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38453	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	45	ΜΑΝΤΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38434	βίντεο
4	BM2	47	ΠΟΙΟ ΡΗΜΑ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38450	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	48	ΣΕΡΑΝΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43807	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	50	Ο ΣΟΥΠΕΡ ΔΡΑΚΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38458	ήχος
4	BM2	51	ΤΡΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38463	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	51	Η ΠΡΟΤΑΣΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38470	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	BM2	52	ΤΡΕΙΣ ΗΡΩΕΣ ΚΑΙ Ο ΔΡΑΚΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38469	animation
4	BM2	52	ΗΡΩΕΣ ΤΟΤΕ...ΚΑΙ ΤΩΡΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38462	εικόνα
4	ΤΕ1	64	Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΜΗΘΕΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38424	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	ΤΕ1	64	Ο ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΗΡΩΙΣΜΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38467	εννοιολογικός χάρτης
4	ΤΕ1	66	ΔΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ ΚΑΙ ΤΡΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38471	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	ΤΕ1	69	ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΗΣ "ΔΥΝΑΜΗΣ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38454	ήχος
4	ΤΕ1	70	-ΕΙΟ Ή -ΙΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38452	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	ΤΕ1	71	Η ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38466	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	ΤΕ1	73	-ΗΣ- Ή -ΙΣ-;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38457	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	ΤΕ1	77	ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΕΙΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38468	βίντεο
4	ΤΕ1	79	ΕΝΤΟΠΙΖΩ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38465	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
4	ΤΕ1	79	ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40281	Γλωσσάρι

4	TE1	79	ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38472	εκπαιδευτικό παιχνίδι
5	BM2	58	ΑΛΟΓΑΚΙ ΜΕ ΡΟΔΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43831	animation
5	BM2	58	ΙΥΓΓΑ, ΕΝΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/36103	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης,
5	BM2	63	ΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38846	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
5	BM2	63	ΑΚΟΥΩ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΩ – ΜΕΤΟΧΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38847	ήχος
5	BM2	64	ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΕΙΡΑΜΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38840	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
5	BM2	64	Οδηγίες για σλάιμ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/36019	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
5	BM2	65	ΟΥΜΠΛΕΚ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43821	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
5	BM2	66	ΣΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43826	ήχος
5	BM2	67	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - ΜΑΥΡΕΣ ΤΡΥΠΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43853	ήχος
5	BM2	68	ΤΑΞΙΔΙ ΣΤ'ΑΣΤΡΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38853	βίντεο
5	BM2	68	ΒΡΙΣΚΩ ΤΟΝ ΓΡΙΦΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43829	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
5	BM2	69	ΠΕΝΙΚΙΛΙΝΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38841	εικόνα
5	BM2	69	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38844	εικόνα
5	BM2	70	ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38834	παρουσίαση
5	BM2	77	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ...	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38837	εκπαιδευτικό παιχνίδι
5	BM2	77	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43828	ήχος
5	BM2	80	ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43827	χάρτη
5	BM2	81	Ο ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43824	βίντεο
5	TE2	9	ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΝΤΑΓΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38845	βίντεο
5	TE2	10	ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΟΔΗΓΙΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38838	παρουσίαση

5	TE2	14	ΤΑ ΤΡΟΠΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38839	παρουσίαση
5	TE2	17	Η ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38842	παρουσίαση
5	TE2	13	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38849	ήχος
5	TE2	13	ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ - Η ΚΟΥΠΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43818	βίντεο
5	TE2	20	ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43822	γλωσσάρι
5	TE2	22	ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΡΩΜΑΤΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38835	ήχος
5	TE2	22	ΕΝΤΟΠΙΖΟΥΜΕ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43819	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
5	TE2	23	ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΡΟΜΠΟΤ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38848	βίντεο
5	TE2	29	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΣΕ -Α ΚΑΙ ΣΕ -ΩΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38843	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
5	TE2	31	ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38854	εκπαιδευτικό παιχνίδι
6	BM3	10	ΜΕΛΙΣΣΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38875	βίντεο
6	BM3	11	ΡΥΠΑΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38898	εικόνα
6	BM3	13	ΠΡΟΒΛΗΜΑ Ή ΛΥΣΗ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38883	ήχος
6	BM3	15	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38873	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	BM3	16	ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38312	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	BM3	17	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43854	ήχος
6	BM3	17	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38876	γραφήματα
6	BM3	20	ΠΥΓΜΑΙΟΙ ΙΠΠΟΠΟΤΑΜΟΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38301	βίντεο
6	BM3	23	ΒΡΙΣΚΩ ΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38870	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	BM3	24	ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38871	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	BM3	25	ΤΟ ΕΠΙΘΕΤΟ "ΠΟΛΥΣ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38879	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης

6	BM3	27	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΖΩΟΥ - ΑΡΧΗ, ΜΕΣΗ Ή ΤΕΛΟΣ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38885	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	BM3	27	ΒΟΗΘΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38878	εικόνες
6	BM3	27	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΖΩΟΥ - ΕΛΕΓΧΩ ΤΟ ΓΡΑΠΤΟ ΜΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38874	Παρουσίαση
6	BM3	29	ΤΟ ΔΙΨΑΣΜΕΝΟ ΔΑΣΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38872	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	BM3	31	Η ΑΡΚΤΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38236	animation
6	BM3	32	Ν' αγαπάς	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/50098	ήχος
6	BM3	34	Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38882	εκπαιδευτικό παιχνίδι
6	TE2	33	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38456	εικόνες
6	TE2	36	ΖΩΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38451	χάρτης
6	TE2	41	ΠΟΛΥ, ΠΟΛΛΟΙ Ή ΠΟΛΛΗ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38897	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	TE2	42	ΤΟ ΛΙΩΣΙΜΟ ΤΩΝ ΠΑΓΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38904	βίντεο, προσομοίωση
6	TE2	44	ΤΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38902	Γλωσσάρι
6	TE2	45	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΖΩΟΥ - ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38460	Παρουσίαση
6	TE2	47	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38881	ήχος
6	TE2	49	ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΓΑΛΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38254	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	TE2	49	ΜΑΝΤΕΨΕ ΠΟΙΟ ΖΩΟ ΕΙΝΑΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38309	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	TE2	50	ΤΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38894	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
6	TE2	51	ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38901	εικόνα
6	TE2	51	ΘΥΜΑΜΑΙ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38903	εκπαιδευτικό παιχνίδι
7	BM3	42	ΏΣΠΡΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39325	χάρτης
7	BM3	43	Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ "ΜΥΘΟΣ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39355	παρουσίαση
7	BM3	43	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40019	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης

7	BM3	44	ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39328	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	BM3	45	ΑΦΗΓΗΣΗ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ - ΔΟΜΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38213	<u>παρουσίαση</u>
7	BM3	46	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΉΛΙΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43855	ήχος
7	BM3	50	Η ΑΛΕΠΟΥ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39393	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	BM3	51	ΓΛΩΣΣΑΡΙ (7)	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39323	<u>Γλωσσάρι</u>
7	BM3	51	ΒΡΙΣΚΩ ΣΥΝΩΝΥΜΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39396	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	BM3	51	ΒΡΙΣΚΩ ΤΙΣ ΑΝΤΙΘΕΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39354	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	BM3	52	ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -IN- (ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ)	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40017	βίντεο
7	BM3	53	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΟΣΥΝΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39358	παρουσίαση
7	BM3	56	ΟΙ ΕΝΝΕΑ ΜΟΥΣΕΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40016	<u>εικόνα</u>
7	BM3	60	ΑΚΟΥΩ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΩ ΕΠΙΘΕΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39401	ήχος
7	BM3	60	ΝΟΝΑ, ΜΙΑ ΣΟΦΗ ΓΑΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39402	ήχος
7	BM3	60	ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40018	εκπαιδευτικό παιχνίδι
7	TE2	53	Η ΡΟΔΙΑ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39345	ήχος
7	TE2	54	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ "ΜΑΥΡΟΣ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39377	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	TE2	54	ΚΥΡΙΟΛΕΞΙΑ... Ή ΜΗΠΩΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑ;	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39350	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	TE2	55	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΔΙΣ ΔΥΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39356	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	TE2	56	Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ - ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40023	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης

7	TE2	62	ΒΡΙΣΚΩ ΡΗΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39383	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	TE2	64	ΠΑΡΑΜΥΘΙ - ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39327	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	TE2	65	ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΔΥΣ-Ή ΔΙΣ-	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40020	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	TE2	65	ΜΑΝΤΕΨΕ ΤΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39380	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
7	TE2	65	ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΜΗΛΑ ΤΗΣ ΦΡΕΓΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39381	ήχος
7	TE2	65	ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΙΝ- ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥΣ (ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ)	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39392	βίντεο
7	TE2	65	ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40022	εκπαιδευτικό παιχνίδι
8	BM3	65	ΛΗΜΝΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39382	βίντεο
8	BM3	67	ΚΑΡΕΤΑ-ΚΑΡΕΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39397	animation
8	BM3	68	Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ "ΤΑΞΙΔΙ"	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39352	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	BM3	69	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38833	ήχος
8	BM3	69	ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΑΣ ΤΑΞΙΔΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38851	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	BM3	70	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΠΟΥ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40153	βίντεο
8	BM3	71	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ - ΑΣΤΥΠΑΛΑΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/43856	ήχος
8	BM3	73	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39378	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	BM3	73	ΠΑΡΟΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40278	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	BM3	73	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38895	βίντεο
8	BM3	74	ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΙΜ-	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40160	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	BM3	76	ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΕΛΕΦΑΝΤΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40152	βίντεο
8	BM3	78	ΣΥΝΩΝΥΜΑ ΕΠΙΘΕΤΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39351	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	BM3	78	ΑΡΣΕΝΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΙΜ-	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40279	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	BM3	78	Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ...	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40157	εκπαιδευτικό παιχνίδι

8	BM3	81	Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40159	βίντεο
8	BM3	82	ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39348	ήχος
8	TE2	66	"ΤΑΞΙΔΙ" - ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ ΜΕ ΚΑΡΤΕΣ ΜΝΗΜΗΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39394	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	TE2	68	ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΕΝΟΤΗΤΑΣ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40156	Γλωσσάρι
8	TE2	70	ΚΡΗΤΗ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40155	<u>παρουσίαση</u>
8	TE2	71	ΣΤΟ ΓΛΕΝΤΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40147	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	TE2	72	ΑΚΟΥΩ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39403	ήχος
8	TE2	74	ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39384	<u>εικόνα</u>
8	TE2	74	Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΩΝ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40280	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	TE2	74	ΚΥΚΛΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/38850	βίντεο
8	TE2	77	ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΕΝΑΝ ΤΟΠΟ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40151	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης
8	TE2	79	ΑΣ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/40158	εκπαιδευτικό παιχνίδι
8	TE2	80	Η Άννα και ο Ανδρέας στη θάλασσα	https://ebooksdl.cti.gr/view?item=20.500.14040/39379	ασκήσεις πρακτικής και εξάσκησης

Βιβλιογραφία

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2022) *Πρόγραμμα Σπουδών Νεοελληνικής Γλώσσας στο Δημοτικό*. Αθήνα: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Μαγουλά, Ε., Μήτσης, Ν. & Σαμαρά, Σ. (2022). *Οδηγός εκπαιδευτικού Νεοελληνική Γλώσσα Δημοτικού-Θεματικό Πεδίο 1 Προσληπτικές και Παραγωγικές Δεξιότητες*. 2η Έκδοση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μαγουλά, Ε., Μήτσης, Ν., & Οικονομάκου, Μ. (2022). *Οδηγός εκπαιδευτικού Νεοελληνική Γλώσσα Δημοτικού-Θεματικό Πεδίο: 2 Κειμενικοί Τύποι και Πολυτροπικότητα*. 2η Έκδοση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μαγουλά, Ε., Μήτσης, Ν., Μήτση, Α. & Τζανάκη, Α. (2022). *Οδηγός εκπαιδευτικού Νεοελληνική Γλώσσα Δημοτικού-Θεματικό Πεδίο 3 Γραμματική Περιγραφή*. 2η Έκδοση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μαγουλά, Ε., Μήτσης, Ν. & Τρυφιάνης, Ι. (2022). *Οδηγός εκπαιδευτικού Νεοελληνική Γλώσσα Δημοτικού-Θεματικό Πεδίο: 4 Λεξιλόγιο*. 2η Έκδοση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μαγουλά, Ε., Μήτσης, Ν. & Κανελλόπουλος, Δ. (2022). *Οδηγός εκπαιδευτικού Νεοελληνική Γλώσσα Δημοτικού-Θεματικό Πεδίο 5 Ανάγνωση Βιβλίων / Εκτεταμένων Κειμένων*. 2η Έκδοση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μήτσης, Ν. (2019). *Γλώσσα, γλωσσολογία και γλωσσική διδασκαλία*. Γρηγόρη.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2017). *Σύγχρονη Σχολική Γραμματική για όλους*. Κέντρο Λεξικολογίας